

RANDKRANT

Maandblad over de Vlaamse Rand · oktober 2019 · jaar 23 · #07

FR · DE · EN

traductions
Übersetzungen
translations

Samen scoren
met Nederlands
**'Het belerend
vingertje werkt
contraproductief'**

Marc en Marjan Justaert
**'Laat Brussel
niet los'**

Dalilla Hermans en
Sachli Gholamalizad
**'Mensen gooi je
niet weg'**

De stad van
morgen is slim

+ AGENDA

Constantin Brancusi
**Pionier van
het modernisme**

De vlucht van de trekvogels

In het zuiden is het beter

14

17

22
04

INHOUD

04

09

14

06 VAN **ASSET** TOT **ZAVENTEM**

12 OP**VERKENNING**

13 MIJ**NGEDACHT**

14 LEVEN**SKUNST**

19 **MIDDEN** IN

21 GOED**GEKRUID**

22 **INTERVIEW**

24 **BOUW** WERK

32 GEMEN**GDE** GEVOE**LENS**

'Het belerend vingertje werkt contraproductief'

Almaar meer anderstalige inwoners van de Vlaamse Rand worden lid van een sportvereniging. De actie *Boest!* van vzw 'de Rand' wil de sportclubs helpen omgaan met die taaldiversiteit. Niet met het vingertje omhoog, maar met kant-en-klare tips. Ex-topatlete Kim Gevaert steunt de actie.

EN

'Laat Brussel niet los'

'Ik ben een randbewoner met een hart voor de hoofdstad. Brussel en de Rand zijn complementair. Het is een magnifiek huwelijk', zegt Marc Justaert. Dochter Marjan: 'We moeten mededogen hebben met die stad, het is onze stad. Als je wil dat het jouw stad is, moet je zelf bereid zijn input te geven.'

FR

'Mensen gooi je niet weg'

Dalilla Hermans: 'Als zwarte vrouw maak ik andere dingen mee dan een vrouw met een witte achtergrond. Dat andere verhaal moet ook verteld worden.' Sachli Gholamalizad: 'We brengen verhalen over mensen van vlees en bloed. Hun achtergrond speelt daarin een rol, maar veel belangrijker is hun verhaal als mens.'

DE

COLOFON RandKrant verschijnt maandelijks (niet in januari, juli en augustus) op 98.000 exemplaren. Het is een uitgave van de Vlaamse Gemeenschap en de provincie Vlaams-Brabant. • **Realisatie** vzw 'de Rand' • **Hoofdredacteur** Geert Sellselach • **Eindredacteur** Ingrid Laporte • **Fotografie** Filip Claessens en David Legréve • **Redacteurs** Michaël Bellon, David Bitoune, Bart Claes, Tina

Deneyer, Tine De Wilde, Herman Dierickx, Nathalie Dirix, Karla Goetvinck, Gerard Hautekeur, Joris Herpol, Joris Hintjens, Tine Maenhout, Ines Minten, Anne Peeters, Tom Serkeyn, Wim Troch, Fatima Ualgasi, Sofie Vandenberg, Luc Vanheerentals, Lene Van Langenhove, Dirk Volckaerts en Heidi Wauters • **Website** Dorien De Smedt **Redactieadres** Kaasmarkt 75, 1780 Wemmel,

tel 02 767 57 89, e-mail randkrant@derand.be, website www.randkrant.be • **Verantwoordelijke uitgever** Eddy Frans, Agentschap 'de Rand', Witte-
rendreef 1, 3090 Overijse • **Vormgeving** Jansen & Janssen Creative Content,
Gent • **Druk** T'Hooft, Aalter • RandKrant wordt gedrukt op FSC(®)-gecertificeerd
papier – licentienummer: FSC-C004762

Samen scoren met Nederlands

‘Het belerend vingertje werkt contraproductief’

De sportverenigingen in de Vlaamse Rand zien de laatste jaren het aantal anderstalige leden stijgen. Dat is goed nieuws, maar het brengt ook uitdagingen met zich mee. Daarom is vzw ‘de Rand’ gestart met *Boest!*, een nieuw project dat de clubs moet helpen omgaan met meertaligheid. **TEKST** Tina Deneyer • **FOTO** Filip Claessens

Almaar meer anderstalige inwoners van de Vlaamse Rand worden lid van een sportvereniging. Dat merken de sportclubs in de regio en het blijkt ook uit het laatste Taalbarometeronderzoek van BRIO, het Brussels Informatie-, Documentatie- en Onderzoekscentrum. De drempel van sportverenigingen ligt voor anderstaligen een stuk lager dan die van culturele verenigingen. Bij het beoefenen van sport heb je minder taal nodig dan bij cultuur. ‘We merken dat meer en meer anderstalige ouders hun kinderen bewust inschrijven in een Nederlandstalige sportclub. Ze willen hen zo extra kansen bieden om hun Nederlands te oefenen buiten de schoolmuren’, vertelt Cindy Van Dijck, stafmedewerker Taalpromotie van vzw ‘de Rand’. ‘Onze scholen in de Rand hebben op het vlak van meertaligheid intussen al veel expertise opgebouwd, maar voor sportclubs is dat een eerder nieuw gegeven. Met *Boest!* willen we die clubs heel concrete *tips en tricks* aanreiken om hun Nederlandstalige karakter te ondersteunen en tegelijk hun anderstalige leden een warm welkom te geven.’

Vzw ‘de Rand’ sloeg voor het project onder meer de handen in elkaar met ex-topatlete Kim Gevaert, die al een heel aantal jaren in Sint-Genesius-Rode woont. ‘Ik ontmoette Cindy een tijd geleden tijdens het babycafé in Rode en we raakten aan de praat’, vertelt Gevaert. ‘Voor mijn sportcarrière heb ik logopedie gestudeerd. Een jaar of drie geleden werd mijn interesse opnieuw gewekt en ging ik aan de slag als logopediste in een Brusselse school. Ik besliste toen om mij bij te

scholen en begon aan een postgraduaat rond logopediebehandeling van meertalige kinderen. Ik was nog op zoek naar een onderwerp voor mijn eindwerk, liefst eentje dat met sport had te maken. Toen bleek dat vzw ‘de Rand’ op plannen broedde voor een nieuw project rond taaldiversiteit in sportclubs viel de puzzel mooi in mekaar.’

VERSCHILLENDE SPORTTAKKEN

Vzw ‘de Rand’ is met het project niet aan zijn proefstuk toe. Een tiental jaar geleden ontwikkelde de cel Taalpromotie van de organisatie al een dvd rond meertaligheid in sportclubs. ‘Die werd toen goed onthaald, maar is intussen flink verouderd. Het ging om een reportage van maar liefst 25 minuten. Dat is niet meer van deze tijd’, geeft Van Dijck toe. ‘Toen ging het enkel om een voetbalclub. De laatste jaren kregen we echter ook veel vragen vanuit andere sporttakken. Ondertussen was ook de expertise bij ‘de Rand’ gegroeid. Daarom hebben we besloten om samen met Kim Gevaert en journalist Kris Vander Gracht nieuw visueel materiaal te maken voor clubs uit alle sporttakken.’

Op de website www.boestjesportclub.be komen vijf korte filmpjes van om en bij de drie minuten waarin telkens een bepaald thema wordt aangehaald en er ook andere sporten dan voetbal aan bod komen. ‘De clubs krijgen onder meer tips voor hun coaches tijdens de trainingen, over de manier waarop ze anderstaligen warm kunnen onthalen bij de inschrijvingen, over communicatie met de ouders, over het omgaan met meertaligheid tijdens activiteiten naast het

veld en tot slot richten we ons tot de anderstalige ouders zelf die hun kind in een sportclub inschrijven.’

TIJDENS DE TRAINING

Het eerste filmpje is intussen ingeblikt op het veld van voetbalclub Groot Dilbeek en de atletiekpiste van Olympic Essenbeek Halle in Beersel. ‘In het eerste filmpje gaan we dieper in op de trainingen’, vertelt Gevaert. ‘Coaches weten vaak niet goed hoe ze het moeten aanpakken als ze een aantal anderstalige jongens of meisjes in hun groep hebben. Moeten ze af en toe overschakelen op een andere taal dan het Nederlands? Wat doe je als de kinderen tijdens de training zelf Frans, Engels, Duits of een andere taal spreken? In het filmpje bieden we hen een leidraad en

KIM GEVAERT:

‘De boodschap is makkelijk samen te vatten: wees respectvol naar andere talen en gebruik het Nederlands als verbindende taal.’

geven we tips mee. De boodschap is eigenlijk makkelijk samen te vatten: wees respectvol naar andere talen en gebruik het Nederlands als verbindende taal.’

‘Met een belerend vingertje zwaaien, werkt contraproductief’, vult Van Dijck aan. ‘De bedoeling is dat kinderen zich thuis voelen in een club en dat zal niet gebeuren als je hen dwingt om Nederlands te spreken. Belangrijk is dat je hen enthousiasmeert om de taal te gebruiken. We horen trouwens van anderstalige ouders dat ze het jammer vinden dat in de Nederlandstalige sportclub van hun kind wordt overgeschakeld naar een andere taal. Ze zijn namelijk net op zoek naar een kans om hun Nederlands te oefenen en die wordt hen op die manier afgenomen. Sportclubs bewijzen hun anderstalige leden dus geen dienst

door naar het Frans of het Engels over te schakelen, hoe goed hun bedoelingen ook zijn.'

VOORDOEN

'Als coach vind ik het cruciaal dat iedereen mee is', vertelt Jolien De Cock, die al twaalf jaar trainer is bij atletiekclub Olympic Essenbeek Halle en aan het werk te zien in het eerste filmpje. 'Voor anderstalige kinderen is het niet evident om alles goed te verstaan, zeker omdat er op het moment van de training vaak ook andere coaches aan de slag zijn en we soms aardig wat decibels kunnen produceren. Daarom doe ik alle oefeningen voor en toon hen heel duidelijk wat ik van hen verwacht. Of ik laat het andere kinderen even voordoen. Op die manier hoef je niet over te schakelen naar een andere taal en heeft iedereen het begrepen.'

'In mijn groepje van 9-jarigen zitten een aantal kinderen die nauwelijks Nederlands spreken en ik moet toegeven dat mijn Frans niet echt denderend is', lacht Siji Lawanson, de voetbalcoach van VC Groot Dilbeek die ook meewerkte aan het eerste filmpje van *Boest!*. 'Ik wist niet goed wat ik met die situatie aan moest. De tips rond meertaligheid zijn daarom echt nuttig. Ik maak nu veel handgebaren, ik spreek trager en gebruik duidelijke taal. Begrijpen ze echt niet wat ik bedoel, dan vraag ik de anderstalige kinderen om goed te kijken naar wat de anderen doen. En zo lukt het toch aardig. De kinderen doen nu ook zelf meer moeite om Nederlands te spreken. En ik geef hen daarover regelmatig een complimentje.'

KANT-EN-KLAAR

Op de website www.boestjesportclub.be die bij de filmpjes hoort, vinden de sportclubs hapklare informatie over de omgang met taaldiversiteit en het Nederlands als verbindende taal. 'Ze krijgen extra informatie en kant-en-klare documenten met concrete tips die ze kunnen afdrukken. Bij elk filmpje komt er ook extra visueel materiaal. Zo krijgen clubs onder meer stickervellen voor hun coaches met daarop heel bondig onze tips

voor tijdens de training. Die stickers kunnen ze dan snel op hun trainingsschema plakken als reminder', legt Gevaert uit.

De bedoeling is uiteraard om het materiaal te verspreiden over zo veel mogelijk sportclubs. 'Net daarom is het heel fijn dat we intussen een aantal belangrijke partners aan boord hebben', zegt Van Dijck. 'Het Instituut voor Sportbeheer, Sport Vlaanderen en de koepel van Vlaamse sportfederaties VSF zijn enthousiast over ons initiatief. Sportclubs zitten volgens hen niet te wachten op het zoveelste handboek of nog een studie over meertaligheid in verenigingen. Wat ze wel willen, zijn concrete tips en handig materiaal en dat is precies wat we hen met *Boest!* willen geven. De verschillende sportfederaties zijn alvast van plan om mee ons materiaal te verspreiden. Dat zal zeker helpen om onze actie naar zo veel mogelijk sportclubs uit te dragen.'

 De filmpjes, tips en andere informatie vind je op www.boestjesportclub.be

Cindy Van Dijck (l.): 'Sportclubs zitten niet te wachten op het zoveelste handboek. Ze willen vooral praktische tips.'

EN

NO FINGER-WAGGING

A growing number of non-Dutch-speaking inhabitants in the Flemish Rand are eager to join local sports clubs. 'de Rand's' Boest! campaign is designed to help clubs cope with the increasingly multilingual environment they are faced with. Not by wagging fingers but by offering ready-made advice. Digestible information on how to cope with linguistic diversity and Dutch as a connecting language is available for sports clubs at the following address www.boestjesportclub.be. The former top athlete Kim Gevaert is lending support to the campaign. 'Five short films are featured to offer sports club coaches ideas on to deal with non-native speakers in various situations: making them feel welcome when they enrol, communicating with parents, dealing with multilingualism during off-field activities, addressing non-native parents when they are signing their children up for sports activities,...'

Nieuw leven in Campomolen

ASSE Het domein van de Campomolen in Asbeek, vroeger eigendom van mode-ontwerpster Kaat Tilley, heeft een nieuwe bestemming en een nieuwe eigenaar: de vzw Studio Campo. 'Wij willen het domein de komende jaren renoveren, maar intussen gaan wij al aan de slag', vertelt Jordi De Coster van Studio Campo. De vzw wil in en rond de gebouwen op het domein van 4 ha allerlei kunstzinnige en groene activiteiten organiseren. 'De voorbije weken zijn we gestart met een eerste reeks workshops pottenbakken en in de schoolvakanties gaan we kampen voor kinderen aanbieden. In de herfstvakantie is er bijvoorbeeld een acrobatiekamp en een kamp over avontuur en bushcraft. We richten ons met de workshops ook op gezinnen. Terwijl de ouders een bepaalde activiteit doen, kunnen de kinderen iets anders doen. In de toekomst willen we ook een lokale boerenmarkt organiseren. Vanaf volgend jaar starten we met teambuiddings voor bedrijven.' - TD

Restauratie Kasteelhoeve

DILBEEK De Vlaamse overheid heeft 1,1 miljoen euro veil voor de restauratie van het woonhuis en de stallen van de Kasteelhoeve de Laiterie in Dilbeek. Na de restauratie zullen een aantal administratieve diensten van de gemeente er hun intrek nemen. Wanneer dat zal zijn, is onduidelijk. De gemeente zelf moet namelijk ook een deel van de kosten voor haar rekening nemen, en het is nog niet bepaald of en wanneer er daarvoor budget beschikbaar zal zijn. Op de meerjarenplanning staan al de bouw van een nieuwe brandweerkazerne en twee scholen. Jef Vanderoost, voormalig schepen van Patrimonium en huidig oppositielid van CD&V is er niet over te spreken dat het gemeentebestuur het dossier van de Kasteelhoeve niet bovenaan het prioriteitenlijstje zet. - TD

Nederlands oefenen op plezante manier

VLAAMSE RAND Vzw 'de Rand' heeft twee nieuwe tools ontwikkeld voor mensen die Nederlands leren. Zo lanceerde de cel Taalpromotie van de organisatie onlangs samen met het Centrum voor Computerlinguïstiek de website www.pictorand.be. 'Op de site kunnen anderstaligen, leerkrachten Nederlands en dienstverleners terecht om tekst te vertalen in pictogrammen en omgekeerd', legt stafmedewerker Taalpromotie Karen Stals uit. 'Die technologie kan een handig instrument zijn om de communicatie van en met mensen die Nederlands leren vlotter te laten verlopen. Het aanbod aan pictogrammen en termen op de website is nu al uitgebreid, maar wie nog hiaten ziet mag dat altijd melden via info@oefenhierjeNederlands.be.'

Vzw 'de Rand' werkte met de Koninklijke Belgische Voetbalbond ook een speldoos uit die kinderen snel en op een leuke, speelse manier de belangrijkste voetbalwoorden schat bijbrengt en laat oefenen. 'Voetbal is populair, zeker bij jonge kinderen. Voetbalclubs trekken een divers publiek aan, divers op het vlak van herkomst of cultuur en op het vlak van taal', legt stafmedewerker Taalpromotie Cindy Van Dijk uit. 'Er zijn intussen al heel wat clubs die naast de trainingen ook taalinitiaties organiseren. Hun vrijwilligers waren op zoek naar tof materiaal. Daarom hebben we de speldoos ontwikkeld. Via het klassieke memory en andere spelvormen oefenen en herhalen kinderen essentiële woordenschat die aan bod komt tijdens de training, in de kleedkamer, in de kantine,... Op de kaartjes staat telkens een beeld, het juiste lidwoord en woord. Kinderen die al kunnen lezen, spelen het spel zelfstandig met vriendjes en oefenen tegelijk Nederlands. Niet alleen clubs, maar ook andere partners kunnen een speldoos bestellen: sportdiensten, organisatoren van sportstages, scholen of bibliotheken.' -TD

 Meer weten over de speldoos? cindy.vandijck@derand.be

Werken Woluwedal (bis)

KRAAINEM In Kraainem is eindelijk de tweede fase gestart van de werken aan het Woluwedal op de grens met Sint-Stevens-Woluwe. De werf, die van start ging in 2015, lag twee jaar stil na een hele reeks problemen. 'De werken voor de tweede fase duren tot april volgend jaar', zegt Marijn Struyf van de Werkverenootschap. 'We vernieuwen de westelijke kant van de R22. Tegelijk bouwen we een fietstunnel onder de Leuvensesteenweg en een aanrijfhelling ten zuiden van de tunnel.' Het verkeer wordt opnieuw in een lussensysteem met keerpunten rond de werf geleid. Fase 3 volgt van mei tot november 2020. 'In die fase leggen we de westelijke aansluiting van de N2 met het Woluwedal weer samen met nog een laatste deel van de R22. Aan de fietssnelweg wordt nog gewerkt tot het eind van volgend jaar, maar die laatste maanden zal er geen hinder meer zijn voor het verkeer.' -TD

In **Zaventem** blijft het asielcentrum in industriezone Keiberg tien maanden langer open. Er worden zo'n 200 vluchtelingen opgevangen. • Zowat de helft van de pendelaars uit de Vlaamse Rand rijdt met de wagen naar Brussel, zo blijkt uit recent onderzoek van VUB en ULB. • De Brusselse brandweer moest vorig jaar 917 keer bijstand verlenen in Vlaams- en Waals-Brabant. Dat is bijna het dubbele van drie jaar geleden. Oorzaak: personeelstekort in de Rand. • De Raad voor Vergunningsbetwistingen heeft de bouwvergunning voor twee industriële windmolens in **Peizegem** vernietigt. • De zevende editie van het Gordelfestival lokte 28.000 deelnemers. Ongeveer evenveel als de recordeditie van vorig jaar. • 30 van de 35 gemeenten in Halle-**Vilvoorde** kampen met een tekort aan huisartsen, zo blijkt uit cijfers van het Agentschap Zorg en Gezondheid. • Estaminet Au Cher Ami in **Drogenbos** is door de Vlaamse overheid definitief beschermd als monument. • Eind 2018 wachtten 20.000 mensen op een sociale woning in Vlaams-Brabant. Dat zijn er bijna 6.000 meer dan vijf jaar geleden. • Na een dodelijk ongeval deze zomer vragen **Meise** en Londerzeel maatregelen om de aquaplaning op de A12 aan te pakken. • **Tervuren**, **Overijse** en **Hoeilaart** stappen in de interlokale vereniging Wonen in de Druivenstreek om het kwalitatief wonen in de eigen gemeente voor iedereen bereikbaar te houden. • Feestzaal De Eekhoorn in **Hoeilaart** sluit de deuren en maakt plaats voor flats en woningen. • Fase 2 van de riolerings- en wegeniswerken in de Lange Veldstraat en de Wolsemstraat in **Dilbeek** is van start

gegaan. De werken duren tot half mei 2020. • Na twee jaar chloorvrij krijgt het zwembad van **Dilbeek** een positieve evaluatie. Sinds de invoering ervan kreeg het zwembad 12% meer bezoekers. • Het plan van de Vlaamse overheid om een groot congres- en cultuurcentrum in **Ruisbroek** te bouwen, is afgevoerd, zo maakte De Standaard bekend. • Bijna één op vier leerlingen in het lager onderwijs in Vlaams-Brabant spreekt thuis geen Nederlands, zo blijkt uit de databank van de provincie Vlaams-Brabant. In de kleuterschool is dat 27,3%. • De Fabrikstraat in **Ruisbroek** wordt omwille van riolerings- en wegeniswerken opnieuw maanden afgesloten voor het doorgaand verkeer. • Het filiaal van MediaMarkt in het Makro-warenhuis in **Sint-Pieters-Leeuw** sluit na twee jaar de deuren. • In **Beersel** werd in 2018 net geen 145 ton aan sluikstorten opgehaald door de gemeentediensten, in 2009 was dat nog 87 ton. De gemeente zal mobiele camera's inzetten om sluikstorters te betrappen. • Eind augustus 2019 telde Vlaams-Brabant 28.561 niet-werkende werkzoekenden. Dat zijn er 5,2% minder in vergelijking met augustus 2018. • Het afgelopen jaar heeft de luchtvaartpolitie op de luchthaven van **Zaventem** 704 diefstallen, 70 gevallen van vandalisme en vernieling en 121 van verstoring van de openbare orde vastgesteld. • **Vilvoorde** investeerde 900.000 euro in de vernieuwing van het atletiekstadion Drie Fonteinen, waardoor er internationale wedstrijden kunnen plaatsvinden. • In **Wolvertem** is het voormalige klooster van de Zusters Ursulinen en de aanpalende Sancta-Mariaschool omgebouwd tot het cohousingproject De Okelaar met 23 wooneenheden. • In **Wemmel** is er gemiddeld één lek per week in het sterk verouderde waterleidingnetwerk van meer dan 100 km. De gemeente en watermaatschappij TMVW Farys plannen nu een vernieuwing van de waterleiding bij elke heraanleg van voet- of fietspaden. • JH

Hotel van de Toekomst

VILVOORDE Als alles volgens plan verloopt, is Vilvoorde tegen 2021 een *landmark* rijker. Naast de Ring, nabij afrit Koningslo, wil Living Tomorrow een vijftig meter hoge toren bouwen. Die moet de grootste innovatiecampus van Europa worden, met een hotel, restaurants en een luchthaven voor drones. Sinds 1995 is Vilvoorde de thuisstad voor het Huis van de Toekomst. Ondertussen is Living Tomorrow aan zijn derde Huis van de Toekomst toe. Begin 2020 moet de bouw van de toren beginnen. De nieuwbouw komt naast het huidige Huis van de Toekomst aan de Indringingsweg en biedt plaats voor duizend vierkante meter aan vernieuwende projecten. Scholen, bedrijven en startups uit heel Europa worden er verwacht om te leren over het wonen en werken van de toekomst en er zelf mee vorm aan te geven. In het torengedebouwen komt een Hotel van de Toekomst met 90 kamers, twee restaurants en les- en congresruimtes. In deze tijd kan het niet anders dan dat duurzaamheid een centrale plaats krijgt. Groengevels, zonnepanelen en diepteboringen van 120 meter om in de winter warmte uit de grond te halen – en in de zomer koelte – moeten het gebouw energieneutraal maken. Op het dak komt een luchthaven voor drones, al zal die voorlopig niet operationeel zijn. Geraamde kostprijs: 20 miljoen euro. • WT

Maquette van Living Tomorrow III

Extra plaats in secundaire scholen

VLAAMSE RAND Vlaams minister van Onderwijs Hilde Crevits (CD&V) investeert 4 miljoen euro in extra plaatsen voor scholen in de regio. De schoolzones Dilbeek, Halle, Vilvoorde en Zaventem krijgen elk 1 miljoen euro. Het bedrag wordt verdeeld over acht scholen: het Regina Caelilyceum en Don Bosco instituut in Dilbeek, Virgo+ en GO! technisch atheneum Horteco in Vilvoorde, het GO! atheneum en ZAVO in Zaventem en het GO! Atheneum en Heilig-Hart & College in Halle. 'Door het stijgende leerlingenaantal in onze scholen is het nodig dat er extra plaatsen in de klas bijkomen. De voorbije jaren hebben we al twee keer 150 miljoen euro vrijgemaakt voor tientallen projecten in Vlaanderen en Brussel. Nu steken we nog een tandje bij met een extra investering', aldus Vlaams minister van Onderwijs Hilde Crevits. Die investering zou in de Vlaamse Rand 659 extra plaatsen in de secundaire klassen moeten opleveren. Ter info: tegen 2024-2025 dreigt in de secundaire scholen van de ruime Vlaamse Rand een tekort van meer dan 8.000 plaatsen. • TD

Snelheidsduivels

DIEGEM Op verschillende plaatsen in de Rand rijden autobestuurders en motorrijders veel te snel. Zo ook in Diegem. Maar liefst een derde van de chauffeurs rijdt te snel op de Haachtsesteenweg tussen Haren en Diegem. Dat blijkt uit metingen van verkeersinstituut Vias. 'Niet alleen 's nachts maar ook overdag beschouwen veel mensen de Haachtsesteenweg als een racebaan', vertelt Vias-woordvoerder Stef Willems. 'De snelheidslimiet is er 50 km/uur. Wij hebben een gemiddelde snelheid van 86 km/uur gemeten. Een autobestuurder vlamde voorbij aan 163 km/uur, een motorrijder aan 149 km/uur.' Vias pleit voor meer controles met mobiele flitspalen, maar ook voor een mentaliteitswijziging. 'Veel te weinig mensen beseffen hoe gevaarlijk het is om je niet aan de snelheidslimiet te houden. Niet alleen voor jezelf, maar ook voor de voetgangers en fietsers op de weg. De Haachtsesteenweg mag dan een kaarsrechte baan zijn, het geeft je geen vrije geleide om flink op je gaspedaal te staan.' • TD

Marc en Marjan Justaert,
twee generaties in de Rand

‘Laat **Brussel** niet los’

‘De hoofdstad en de Rand zijn complementair. Het is een magnifiek huwelijk’, zegt Marc Justaert. Dochter Marjan is het daar volstrekt mee eens, ook al ziet haar leven er helemaal anders uit. Twee generaties in de Rand.

TEKST Anne Peeters • FOTO Filip Claessens

Marc en Marjan Justaert groeiden op in de Vlaamse Rand. Ze kozen er bewust voor om in de Rand te wonen en in Brussel te werken. Brussel en de Rand zijn, volgens hen, niet van elkaar los te koppelen.

Marc: ‘Ik ben opgegroeid in Alseberg, maar liep school in het Sint-Jan Berchmanscollege in Brussel. Zo had ik het beste van twee werelden: het groene dorpsleven van Alseberg en

Brussel als uitgaansplek met mijn vrienden. Toen ik mijn vrouw Jo leerde kennen, gingen we uit in Brussel, zelfs al studeerden we in Leuven. De charme van Brussel stad, daar hebben we altijd van genoten. In Brussel wonen, hebben we nooit gedaan. Onze generatie dacht daar zelfs niet aan. We zochten een huis met een tuin in de groene randgemeenten. Een plek van waaruit we allebei vlot in Brussel konden raken, want de liefde voor de hoofd-

stad is altijd groot gebleven. Maar: we waren ook altijd blij dat we thuis dat groen rond ons hadden. Oorspronkelijk wilden we naar het Pajottenland, maar het is Leefdaal geworden, waar we een oude witloofboerderij vonden met een grote wei erachter om konijnen en kippen te houden. We hebben ons hier geïntegreerd in het dorpsleven, geëngageerd in de verenigingen en de parochie. Onze kinderen

MARC JUSTAERT:

‘Het is een verantwoordelijkheid van Vlaanderen om Brussel toegankelijk en aantrekkelijk te houden voor Vlamingen.’

hebben hun wortels in dit dorp, maar voor werk en vrije tijd bleven we toch op Brussel georiënteerd. Ook nu ik met pensioen ben, blijft Brussel trekken: door het muziekleven (Marc is voorzitter van de Ancienne Belgique, n.v.d.r.), maar ook door het sociale werk dat ik doe als voorzitter van Welzijnszorg Vlaanderen.’

Marjan: ‘De liefde voor Brussel kregen we van jongs af mee. Onze ouders namen ons vaak mee. Ik vond het dan ook logisch om na mijn studies rechten in Brussel te gaan wonen. Daarna ben ik uit het centrum vertrokken naar de Rand, maar wel naar een stad, want officieel is Vilvoorde een stad. We hebben echt in het centrum gezocht, niet in de buitenwijken van Koningslo bijvoorbeeld. Daar is het groener, maar je zit ver van het station, de scholen, het openbare leven. Waar we nu wonen kunnen we alles te voet of met de fiets doen. Dat is een bewuste keuze. Voor het werk gebruik ik nog wel de auto. Van Vilvoorde naar Groot-Bijgaarden is met het openbaar vervoer een lastig, tijdrovend parcours. Gelukkig verhuist de redactie van De Standaard in de zomer van 2020 naar het centrum van Brussel, naar het voormalige Shell-gebouw, een prachtig art deco-gebouw uit de jaren 1930 vlakbij het Centraal Station. Als politiek verslaggever zit ik uiteraard graag dicht bij de Wetstraat. Ook bij de krant zie je die veranderende mentaliteit. Ik vind het fantastisch.’

► VAN EEN VLAAMSE NAAR EEN MULTICULTURELE GENERATIE

Marjan: 'Door mijn Brusselse jaren ben ik veel meer een stadsmens geworden dan mijn vader. Vroeger wilde ik op *den buiten* wonen en boerin worden, maar eens ik in Brussel woonde, veranderde dat. Mijn vriend en ik zochten in de hoofdstad iets met een terras of een klein tuintje. Dat bleek al snel onbetaalbaar. In dat opzicht zijn we typische stadsvluchters: hup, de Rand in. Vilvoorde was voor mij nog net dicht genoeg bij Brussel. Ook dat multiculturele vind ik enorm boeiend. Dat is een verschil met de generatie van mijn ouders. Zij waren bewuste Vlamingen in de Vlaamse Rand. Mijn generatie heeft dat zo niet meer, ons verhaal is multicultureler.'

Marc: 'Wij zijn daar altijd pragmatisch in geweest, denk ik. Ik ging er altijd vanuit: *Le problème de la Belgique ne se résoud pas en divisant la terre et le fric mais en cultivant une connaissance mutuelle linguïstique*. Een zelf uitgevonden spreuk. Een wederzijdse kennis van taal en cultuur lost meer op dan het splitsen van bevoegdheden en van geld.'

Marjan: 'Van onze vader moesten we drie dingen kunnen: kippen slachten, gitaar spelen en Frans spreken. Met dat kippen slachten, kan je nu niet meer uitpakken omwille van de tere kinderziel natuurlijk en het verbod op onverdoofd slachten.'

Marc: 'Wat je bij ons allebei wel ziet, is de mentaliteit van de randbewoner gecombineerd met de liefde voor de stad Brussel. De diversiteit en het aanbod van al wat er is, heeft ons in positieve zin beïnvloed. Maar graag wonen in Brussel?'

Marjan (snel): 'Ik wel!'

Marc: 'Ik heb daar mijn twijfels bij. Maar ik kom graag in Brussel. Ik kom er twee, drie keer per week. Ik zie er mijn vrienden, ga er graag uit.

De complementariteit van de hoofdstad en de Rand is een magnifiek huwelijk.'

MOBILITEIT, DE BESLISSENDE FACTOR?

Marjan: 'Opgroeien tussen de velden was zalig, maar qua mobiliteit werd het wel steeds problematischer. Ik herinner me nog hoe mama om halfacht vertrok om toch maar om negen uur in Brussel te zijn... Mijn vader vertrok meestal om negen uur, dan was hij er om half-tien. Als tiener zei ik dat ik nooit uit Leefdaal weg zou gaan, maar naarmate ik ouder werd, werden de files steeds langer.'

Marc: 'Toen we hier kwamen wonen, was mobiliteit nog geen issue in de Vlaamse Rand.'

Marjan: 'Voor mijn generatie wel. Vilvoorde-

MARJAN JUSTAERT:

'Je ziet een evolutie. In de generatie van mijn ouders had bijna elk gezin twee auto's. Mijn generatie begint auto's weg te doen.'

Brussel is nog te doen, maar op andere plekken wordt het stilaan onwerkbaar.'

Marc: 'Als het mooi weer is, durf ik weleens met de brommer naar Brussel te rijden. Het is tenslotte maar 22 km. Is het plezant? Ja. Is het veilig? Nee. Vanaf Montgomery moet je naar vijf kanten tegelijk kijken. Daar moet aan gewerkt worden. Al is het natuurlijk wel zo dat Brussel met die onontwarbare verkeersknoop niet alleen staat in de wereld. Brussel werkt wel aan de leefbaarheid, toch zeker in het centrum en de vijfhoek. Daar wordt het steeds aangenaamer om te wonen. De zone tussen het centrum en de Rand is een probleemzone. De Rand is prachtig, het centrum is prachtig, maar sommige wijken ertussen zijn voor veel mensen minder aantrekkelijk. En dan vertrekken ze.'

Marjan: 'Dat klopt, maar ik heb de indruk dat ook dat aan het veranderen is. De huidige generatie wil steeds liever in de stad blijven wonen. Ook al omdat de Rand straks nog duurder wordt dan de stad. In de stad wordt veel gedaan om de stadsvlucht tegen te gaan, men is er veel meer bezig met stadsontwikkeling en openbare ruimte. En omdat mensen belang hechten aan dienstverlening en de jongere generatie zich nu veel bewuster is van het klimaat en niet zomaar voor alles nog de auto

neemt, zie je daar toch een evolutie. De generatie van mijn ouders had bijna standaard twee auto's per gezin. Mijn generatie begint auto's weg te doen, we nemen het openbaar vervoer, en dan zit je in de stad veel beter. We hebben alles graag dichtbij. Mijn kinderen gaan te voet naar de school in onze straat. We gaan te voet naar de zwembles. Ik zie toch een switch, Jongeren kiezen bewust voor de stad. Al dat groen in de Rand: het is mooi, maar dan merk je dat de fietsinfrastructuur te wensen overlaat. Zo kom ik soms in Schepdaal met allemaal van die provinciebaantjes zonder fietspad. Heel mooi in het groen, maar niet veilig. Ja, er is effectief nog werk aan de winkel.'

DE TOEKOMST VAN VLAMINGEN IN EN ROND BRUSSEL

Marc: 'Als de generatie Vlaamse jongeren die nu naar Brussel trekt, willen blijven, dan zal er wel iets moeten gebeuren vanuit het beleid.'

Marjan: 'Er is nu al een verandering bezig. Dat merk ik waar ik woon. Vilvoorde zit wel in een specifieke situatie, misschien atypisch voor de Vlaamse randgemeenten, want het is een gekleurde stad. En dan heb je nog de Syrië-strijders: dat was een enorme wake-up call. Misschien is daardoor al vroeger het besef gekomen dat deze stad in snel tempo aan het verkleuren is, met alle grootstedelijke problemen van dien, waarmee we iets moeten doen. Er is wel wat geld gekomen richting Vilvoorde en ook van onderuit wordt het sociale weefsel terug opgebouwd. Ik moet zeggen dat ik aangenaam verrast ben. Het is natuurlijk niet allemaal rozengeur en maneschijn, maar je voelt wel verandering. Er broeit van alles, er ontstaat van alles. Het is nog broos, maar de balans komt goed. De generatie die daar nu opgroeit, vindt de multiculturaliteit heel gewoon. Mijn kinderen komen thuis en zeggen: *Geen hotdogs op mijn verjaardagsfeestje he, want dat mogen de moslimkinderjes niet eten*. Voor hen is dat perfect normaal.'

Marc: 'Wij hebben onze kinderen in Leefdaal wortels proberen te geven, mijn dochter doet dat met de hare in Vilvoorde, in een andere tijd en op een andere manier. Maar eigenlijk gaat het over hetzelfde: een plaats vinden waar je vrienden kan maken, goed kan leven, contact hebt met anderen.'

Marjan: 'Mijn kinderen zijn stadskinderen, heel zelfstandig. En het groen? Voor de boerderijklassen met eitjes rapen en spelen met de konijnen, komen we naar mijn ouders. We zijn een generatie verder en we zijn veel multicultu-

Marc Justaert is de voormalige grote baas van het Christelijke Ziekenfonds CM en huidige voorzitter van Welzijnszorg vzw, de grootste armoedebestrijdingsorganisatie in Vlaanderen. Hij werd op 5 juni 1950 geboren in Alsemberg.

Dochter Marjan werd dertig jaar later op exact dezelfde dag geboren. Zij studeerde, net als haar vader, rechten en werkt als politiek verslaggever bij De Standaard. Ze groeide op in Leefdaal, maar woont nu met man en kinderen in Vilvoorde.

tureler geworden. Ik vind die multiculturaliteit vooral verrijkend, maar op dit moment zijn mijn kinderen nog jong, natuurlijk. Zou ik het er moeilijk mee hebben als mijn dochter op een dag thuiskomt met een hoofddoek of een moslimjongen? Ik ga ervan uit dat dat dan uit vrije wil is, zoals dat het geval is bij de meeste moslima's die ik ken. Ik zal waarschijnlijk even moeten slikken. Maar goed, wij voeden onze kinderen niet gelovig op, dat was voor mijn ouders waarschijnlijk ook even slikken. Die culturen gaan samen met een religie die heel anders is dan je zelf altijd hebt gekend. Misschien piep ik dus wel anders als mijn kinderen 15, 16 jaar zijn, maar over het algemeen vind ik het een verrijking. Het gaat over demografische evoluties die je niet kan en mag tegengaan.'

AANDACHT VOOR DE AANTREKKINGSPOOL

Marc: 'Vraag is: hoe gaat Brussel evolueren? Hoe zal de kijk op Brussel evolueren? En wat betekent dat voor de Vlaamse Rand? Politiek is dat een heel belangrijke vraag. Vlaanderen mag Brussel niet loslaten. Het is een grote verantwoordelijkheid van Vlaanderen om Brussel toegankelijk en aantrekkelijk te houden voor Vlamingen.'

Marjan: 'Beleidsbeslissingen kunnen een invloed hebben op de levenskwaliteit in Brussel en de Rand, maar niet alles is beleid. Er is ook een mentaliteitswijziging nodig. Vlaanderen en Brussel, dat is niet *of/of*, dat is *en/en*. Je kan van Brussel houden zonder er te wonen. Ik ben begin juli met mijn kinderen naar de start van de Tour de France gaan kijken. Dat heeft 11 miljoen euro gekost en dan krijg je al snel die typisch Belgische reactie: dat geld had beter ergens anders voor gebruikt kunnen worden. Ja, er zijn veel uitdagingen, maar dit was nu voor de Tour. Ik ben ernaar toe gegaan en het was een feest, een warm volksgebeuren waar een toffe ambiance hing. Ook dat is belangrijk. Dat die (mentale) afstand wordt verkleind. Heb geen schrik. We moeten met zijn allen mededogen hebben met die stad, het is onze stad. Als je wil dat het jouw stad is, moet je zelf bereid zijn input te geven.'

Marc: 'Brussel blijft voor veel Vlamingen in de Rand een aantrekkingspool. Er zijn veel Nederlandstaligen die zich in Brussel vestigen. Ik denk dat daar een belangrijke opdracht ligt voor de politiek. Laat Brussel niet los! Investeer. In taalonderwijs, in Nederlandstalige kinderopvang,... Hoe meer daar in geïnvesteerd wordt, hoe leefbaarder de stad én de Rand. Vlaanderen heeft daar een verantwoordelijkheid naar Brussel toe.'

Marc Justaert: 'Wij hebben onze kinderen in Leefdaal wortels proberen te geven, mijn dochter doet dat met de hare in Vilvoorde, in een andere tijd en op een andere manier.'

FR

NE LÂCHONS PAS BRUXELLES

'La capitale et le Rand sont complémentaires. Ils forment un mariage magnifique', dit Marc Justaert. Sa fille Marjan est tout-à-fait d'accord, même si sa vie ne ressemble pas à celle de son père. 'Ce qui nous caractérise tous les deux, c'est la mentalité de l'habitant du Vlaamse Rand, combinée avec l'amour pour Bruxelles. Le Rand est très beau, le centre de Bruxelles est très beau, mais la zone entre le centre et le Rand est moins intéressante. 'Les décisions politiques

peuvent avoir un impact sur la qualité de la vie en ville et dans la périphérie, mais tout ne se réduit pas à la politique. Il faut aussi que les mentalités changent et j'observe tout de même une évolution.' 'La question est de savoir comment Bruxelles va évoluer? Comment sa perception changera? Et quel en sera l'impact pour le Rand? C'est une question fort importante sur le plan politique. La Flandre ne peut pas lâcher Bruxelles.'

De vlucht van de trekvogels

In het zuiden is het beter

Althans dat vinden de miljoenen trekvogels die deze maand hun jaarlijkse tocht van het noorden naar meer zuidelijke regionen ondernemen. Opvallend: elke trekvogel heeft zo zijn eigen reisplan.

TEKST Herman Dierickx • FOTO Filip Claessens

Het vertrekmoment, de vertrekplaats, het aantal reisdagen, de eindbestemming,... het hangt allemaal af van vogelsoort tot vogelsoort. Zelden lopen ze gelijk. Blijkbaar zingt elke vogel zoals hij gebekt is, maar vliegt ook elke trekvogel zoals hij gevleugeld is. We nemen hier enkele typische vogels onder de loep. Trekvogels die je ook in de Rand kan spotten.

VROEGE VOGELS

Tot de vroegste vertrekkers rekenen we de **gierzwaluwen**. Die zijn half augustus al bijna allemaal vertrokken. Dat is heel vroeg. Zeker als je weet dat de soort in onze contreien bijzonder laat toekomt, zo omstreeks begin

mei. Gierzwaluwen boeken hier dus zowat het kortste verblijf van alle trekkers. Overwinteren doen ze ten zuiden van de Sahara. Ook de **boerenzwaluwen** zijn er tamelijk vroeg bij. Deze gasten vertrekken al vanaf half juli naar het zuiden. Als je nog boerenzwaluwen ziet trekken rond eind september begin oktober dan komen ze zo goed als zeker uit de noordelijke gebieden van Scandinavië. De meeste van deze dieren overwinteren ten zuiden van de Sahara of in West-Afrika. De soort vertoont echter de neiging om het minder ver te gaan zoeken. We zien ze steeds meer overwinteren in Noord-Afrika en zelfs in Spanje of Portugal. Blijkbaar zijn de winters daar warm genoeg om er te blijven en voelen ze niet de behoefte om verder te vliegen langs de gevaarlijke routes naar het zuiden. Veel zwaluwen worden immers nog bejaagd of ze moeten uitgestrekte droge gebieden oversteken.

EIGENZINNIGE VOGELS

Ooievaars hebben een uniek trekgedrag. Normaal gesproken trekken ongeveer alle eerstejaarsvogels die bij ons uit het nest komen naar het zuiden. Tot ze volwassen zijn overwinteren ze een paar jaar in Spanje, Portugal en West-Afrika. Daarna komen ze bij ons broeden. Van de volwassen vogels blijft er elk jaar ongeveer een derde bij ons, de andere twee derde zoekt opnieuw hun vertrouwde winterkwartieren op. Deze cyclus blijven ze hun hele leven aanhouden.

De trek van de **buizerd**, onze bekendste roofvogel, verloopt anders dan velen denken. Of niet, want hoe bizar ook, onze buizerds zijn... standvogels. Doorgaans blijven ze het hele jaar bij ons, in hun vast territorium waar ze hun hele leven vertoeven. Toch zien we tussen augustus en november soms veel buizerds doortrekken over de Rand. Dat zijn vogels die vanuit noordelijkere regionen komen. Daar is het te koud en dan vliegen ze in eerste instantie tot bij ons of, als het ook hier nog te koud is, naar Zuid-Europa. Heel soms gaan de vluchten door tot een eind in Afrika.

Rond deze tijd van het jaar trekken nogal wat **roodborsten** door. Dat kunnen vogels

Joris Hintjens begon zijn carrière als freelance journalist. 15 jaar lang maakte hij reportages voor zowat alle tijdschriften, kranten en tv-stations die Vlaanderen rijk is. Voor RandKrant schrijft hij afwisselend met Dirk Volckaerts, Fatima Ualgasi en Tom Serkeyn de column *mijngedacht*.

van bij ons zijn, maar een groot deel ervan komt uit het noorden. Die vogels houden hier soms halt en bezetten de leefgebieden van onze roodborsten die toch naar het zuiden zijn vertrokken. Als het bij ons koud is, vliegen sommigen door tot in Noord-Afrika.

INTERN SYSTEEM

Deze voorbeelden maken duidelijk dat de ene trekvogel de andere niet is. Maar: waarom trekken vogels nu eigenlijk? De oorsprong gaat terug naar de laatste twee ijstijden. We spreken van 180.000 tot 120.000 en van 70.000 tot 12.000 jaar geleden. Toen werden de meeste vogels naar het zuiden verdrongen omdat het hier te koud was. Na de ijstijden werd het warmer in het noorden, maar de vogels bleven tijdens de winters toch massaal naar ginder trekken. Die trekbewegingen duurden vele duizenden jaren, tot op vandaag. Een belangrijke beweegreden is dus uiteraard de temperatuur. Maar bijna alle trekvogels trekken onder invloed van hun hormonen, die afhangen van de lengte van de dag. Zelfs als er nog voldoende voedsel aanwezig is, beginnen veel soorten toch al te trekken. Hun intern systeem waarschuwt hen immers dat er moeilijke tijden aankomen als de dagen korter worden. Dat is meteen het teken om op de vleugels te gaan, kwestie van de nakende voedselschaarste voor te zijn. Omdat Europa warmer wordt, trekken sommige soorten niet meer zo ver of ze blijven zelfs de hele (zachte) winter bij ons. Dat doen onder meer de **tjiftjaf** en de **zwartkopgrasmus**.

Er zijn soorten die het nog anders aanpakken. Neem de **koolmees** en de **pimpelmees**. In de zomer zijn het onvervalste insectenetters en dus gedoemd om in de winter naar het zuiden te trekken bij gebrek aan insecten. Toch blijven ze de hele tijd bij ons. Hoe kan dat? Simpel: ze schakelen over op ander voedsel. Het worden bessen- en zaadeters en die vinden ze in de koude maanden ook bij ons. Meer nog, ze maken gretig gebruik van het voedsel dat de mens op voertafels legt. Zo hoeven ze niet de gevaarlijke en verre verplaatsing naar het zuiden te maken.

Volksvreemd

De lezers van deze rubriek weten dat ik graag in cafés in de ruime Rand rond Brussel vertoef en daar met veel plezier naar de gesprekken van de stamgasten luister. Deze keer zoek ik het wat verder van huis. Op de terugweg deze zomer bracht ik een bezoekje aan Doornik. Ik strandde in Café des Beaux-Arts, in de schaduw van het Belfort. Een mooi etablissement met een gevel die nog door Gustave Strauven werd ontworpen. Achter een lokaal brouwsel zat ik te luisteren naar de lokale stamgasten. Mijn aandacht ging vooral naar een ouder koppel, rijkelijk en ietwat excentriek gekleed. Ze maakten zich duidelijk zorgen. Ze spraken een soort Frans dat ik slechts met veel moeite kon verstaan.

‘Dat nieuw lief van Clovis onze zoon, die Clothilde, ik weet het niet, maar ik moet er precies niet veel van hebben. Ze is niet van bij ons, ze komt van ergens uit het zuiden. Ik heb daar geen goed gevoel bij.’

‘Ze is toch van goede komaf?’

‘Dat mag dan wel zijn, maar ze leefde wel als vluchteling in Zwitserland.’

Het leek mij een ingewikkelde familiegeschiedenis, daar in Doornik.

‘Ha!’, lachte de man. ‘Wie is er niet op de vlucht tegenwoordig? De wereld is om zeep, overall is er oorlog en overall zijn er mensen op de vlucht.’

‘Ja’, zei de vrouw op een spottende toon. ‘Ge zijt zelf moeten gaan lopen uit uw eigen stad.’

‘Begin daar niet over’, riep de man luid. Alle cafégangers keken op van deze verbale uithaal.

‘Wat ik niet begrijp, is haar godsdienst. Dat gewauwel van haar over De Ene Machtige God en zijne Profeteet.’

‘Ik heb dat ook al gedacht, chou’, antwoordde de man. ‘Ik vrees dat hij zich ooit nog door haar laat bekeren en dat hij de tradities van zijn eigen volk niet meer gaat respecteren.’

‘Waar moet dat naartoe met ons land als hij ook die volksvreemde godsdienst gaat volgen? Die mannen komen en masse zomaar uit het Midden-Oosten over de Middellandse Zee naar hier, met hun vreemde verhalen, van hunne profeteet en die denken dat ze onze tradities en gewoonten kunnen vernietigen.’

Andere stamgasten raakten geïnteresseerd in de woordenwisseling van het echtpaar en mengden zich in de discussie.

‘We moeten onze waarden verdedigen als we onze eeuwenoude levenswijze willen verdedigen. Wie naar hier komt, moet zich aanpassen aan ons en niet omgekeerd!’

‘Hebben onze voorouders dan voor niks Menhirs gebouwd en onze goden vereerd?’, vroeg iemand zich af.

‘Onze Germaanse cultuur is niet compatibel met dat Er is maar één God gewauwel.’

De sfeer werd grimmiger, maar de man van het koppel liet zich niet opjatten. Hij leek wat moedeloos en bezorgd over het lot van zijn zoon.

‘Ik weet het niet. Zal onze Clovis nog tot grote dingen in staat zijn als hij zich gaat laten dopen in die rare godsdienst?’

Op weg naar huis belde ik vanuit de auto naar een vriend om mijn vreemde ervaring te vertellen. Hij kent Doornik op zijn duimpje en verzekerde mij dat Café des Beaux-Arts op de Grote Markt al lang niet meer bestaat. Het is al jaren een apotheek.

TEKST Joris Hintjens • FOTO Filip Claessens

In onze reeks *Levenskunst* gaan we met een aantal mensen op zoek naar wat het leven brengt en hoe dat zo komt.

‘Mensen gooi je niet weg’

Duidelijk, dwingend, geduldig. Dalilla Hermans en Sachli Gholamalizad gebruiken hun stem met verve in het maatschappelijke debat over diversiteit, racisme, vrouwen en (hun) mannen. ‘Kijk rondom jou. De wereld is veranderd. De tijd van een puur witte samenleving is voorbij.’

TEKST Nathalie Dirix • FOTO David Legrève

Jullie hebben een eigen stem verworven in het publieke debat. Wat drijft jullie?

Gholamalizad: ‘Dalilla laat haar stem horen. Maar ik?’

Hermans: ‘Toch wel, jij doet dat op jouw manier. De film- en theaterwereld waarin jij werkt, is ook een wit bastion waarin het niet eenvoudig is om als gekleurde vrouw je plaats te krijgen. Ik sta er nog altijd verstoeld van wanneer mensen mijn benadering als radicaal ervaren. Terwijl ik net een heel gekuiste, weloverwogen versie breng van wat ik echt denk. Ik wil niemand schoffelen, alleen duidelijk maken dat racisme wel degelijk aanwezig is in onze samenleving. En ja, daarvoor gebruik ik mijn stem. Wil ik in deze maatschappij standhouden en mijn kinderen een toekomst geven, dan kan ik niet anders. Het is een kwestie van overleven.’

Gholamalizad: ‘Klopt. Het is spreken of sterfen. Men beseft onvoldoende dat kritiek uit een teken van liefde is. Mocht het je niet raken, dan zou je zwijgen. Het is net omdat je zaken wil verbeteren dat je bepaalde toestanden aankaart. Zelf heb ik een haat-liefdeverhouding met België. Ik heb dan ook regelmatig de behoefte dit land te verlaten om ervan te kunnen blijven houden. *Dit is een vrij land*, krijg ik vaak te horen. Maar is dat werkelijk zo? Is die vrijheid vooral geen westers verhaal waarin we gevangen zitten?’

Hermans: ‘Het grote probleem is het gebrek aan representatie. Wist je dat 92% van de mensen die we in onze reclame te zien krijgen wit zijn? Dat er bij de VRT, die zo’n 2.000 mensen tewerkstelt, slechts 68 mensen met een andere etnische achtergrond werken en dat de helft daarvan in de keuken staat? Hoe kan je dan verwachten dat de Vlaamse burger een zwarte persoon met iets anders gaat associëren dan met terrorisme of zwarte piet? Het toont hoe racisme structureel ingebed is in onze maatschappij.’

Gholamalizad: ‘Daarom is het zo belangrijk dat wij vanuit onze gekleurde beleving verhalen vertellen. En dan heb ik het niet over een exotisch beeld, maar over verhalen vanuit mijn oprechte beleving als vrouw met een andere achtergrond.’

Willen we niet vooral universele verhalen brengen?

Hermans: ‘Ik geloof in universele gevoelens, maar dat neemt niet weg dat onze ervaring anders is. Als zwarte vrouw maak ik andere dingen mee dan een vrouw met een witte achtergrond. Dat andere verhaal moet ook verteld worden.’

GHOLAMALIZAD:

‘Ik kies er bewust voor om niet meer in een polariserend discours mee te stappen.’

Gholamalizad: ‘Als ik in mijn verhaal ook elementen wil brengen die aan mijn cultureel verleden verbonden zijn, dan moet dat toch kunnen? Ik hoef toch niet altijd de perfect geasimileerde of geslachteerde vrouw te spelen?’

Hermans: ‘In mijn recente boek heb ik het eens niet over racisme. Dat moet kunnen, uiteraard. Maar ik stel vast dat er nog steeds heel wat mensen mij in dat hokje blijven stoppen.’

Wat waren tot nu toe de beste momenten in jullie leven?

Hermans: ‘De geboorte van mijn kinderen, mijn trouwdag en het moment waarop ik mijn man Willem leerde kennen. Het klikte meteen. Een half jaar later waren we zwanger van ons eerste kindje. Ik vergelijk onze relatie wel eens met een wervelwind. Af en toe stormt het, maar door onze liefde kunnen we die stormen trotseren.’

Gholamalizad: ‘De ontmoeting met mijn partner Bart was een keerpunt in mijn leven. Ik leerde hem kennen toen ik achttien was en in Brussel studeerde. Het was een periode waarin ik overhoop lag met mezelf, me niet begrepen voelde en me van de wereld afsloot. Tot ik Bart tegenkwam en alles anders werd. Eindelijk was er iemand die me begreep, me terug bij mijn kern bracht en me het vertrouwen gaf om te zijn wie ik was. Dat gevoel werkte bevrijdend.’

De relatie met jullie levenspartner gaf jullie zelfvertrouwen. Putten jullie ook vertrouwen uit jullie zelf?

Gholamalizad: ‘In die fase bevind ik me nu. Daarom vind ik het ook belangrijk dat er in mijn relatie voldoende afstand en vrijheid is. Je wil elkaar de ruimte geven om te groeien en elkaar in dat groeiproces steunen. Je bezit de andere niet. Hoe je partner verder zal evolueren, weet je niet. Misschien wordt hij in zijn leven nog wel op iemand anders verliefd? Hoeft dat het einde van je relatie te betekenen? Is het klassieke idee van één partner voor het leven niet te beperkend?’

Hermans: ‘Het feit dat er bij ons heel snel kinderen waren, is natuurlijk een ander gegeven. Ik stel vast dat het traditionele patroon van het huwelijk voor Willem en mij werkt. Het gegeven dat ik een belofte ten aanzien van mijn man heb gedaan, heeft een grote waarde. In moeilijke momenten is het een extra stimulans om bij elkaar te blijven. Ik ben heel principieel en vind het een heel vervelende gedachte dat ik mijn belofte zou verbreken.’

Gholamalizad: ‘Dat is het mooie aan een duurzame relatie. Door met iemand je leven te delen, leer je je nederig op te stellen. Af en toe sorry zeggen, hoort daarbij. De andere houdt je een spiegel voor en laat je zien wanneer je je niet oké hebt gedragen. Het valt me op dat we in onze wegwerpmatenschappen mensen steeds meer behandelen als producten die aan vervanging toe zijn. Maar mensen gooi je niet weg.’

Wat waren jullie moeilijkste momenten?

Gholamalizad: ‘Mijn jaren in de middelbare school herinner ik mij als een donkere periode. Hoe vaak heb ik in de blikken geen afkeuring en afwijzing gezien? Ik kreeg allerlei signalen dat ik er niet bij hoorde, waardoor ik me ontheemd en eenzaam voelde. Gelukkig ligt die periode ver achter mij. Vandaag kijk ik ernaar

Hermans: 'De realiteit is de grootste vijand van het racistische discours.'

als een fase waaruit ik veel heb geleerd. Mijn helingsproces is begonnen door mensen met een gekleurde achtergrond in mijn leven toe te laten. Bij hen had ik het gevoel begrepen te worden. Doordat je samen gelijkaardige ervaringen meemaakt, kan je dezelfde pijn delen.'

Hermans: 'Tijdens mijn jeugd heb ik een aantal zeer racistische situaties meegemaakt die ik in mijn boek heb beschreven. Skinheads die op me plasten, glazen die naar mij werden gegooid... Toch heb ik die momenten niet als pijnlijk ervaren. De horror vond plaats, ik draaide de knop om en binnen de kortste keren was ik opnieuw de vrolijke Dalilla, de cheerleader en peacekeeper die het mensen naar de zin wilde maken. Tot ik naar de universiteit ging in Gent en daar op de eerste dag in de aula vaststelde dat ik de enige persoon met een andere huidskleur was. Ik ben de aula uitgestapt en nooit meer teruggekeerd.'

'Een ander moeilijk moment was toen ik op jonge leeftijd te maken kreeg met verlies. Toen ik 22 was, verloor ik op korte tijd een jonge vriend aan kanker en vernam ik dat mijn biologische vader gestorven was. Het verdriet dat ik toen voelde, kwam heel heftig binnen. Het was alsof al het verdriet dat ik jaren had opgespaard in me losbarstte. Dat was heftig, ook omdat ik niet geleerd had op een gezonde manier om te gaan met verdriet. Ik had vooral

geleerd om zaken die me kwetsten te verdringen en te doen alsof er niets aan de hand was.'

Heeft het gedachtengoed van de Amerikaanse schrijfster en burgerrechtenactiviste Maya Angelou jou geholpen om te worden wie je vandaag bent?

Hermans: 'Al op heel jonge leeftijd heb ik veel over haar gelezen. Onbewust was ik op zoek naar rolmodellen. Haar persoonlijkheid fascineert me: ze is een radicale activiste die voor de mensenrechten strijdt en geen compromissen duldt wanneer het gaat over gelijke rechten voor iedereen. Daarnaast was ze ook een goedlachse, getalenteerde, wijze vrouw die het leven omarmde en gedichten schreef. Zij kon wat ik zo graag zou kunnen: je radicaal én tegelijkertijd heel zacht en vol mededogen naar de andere opstellen.'

Gholamalizad: 'Het zijn mensen zoals zij waarop wij verder kunnen bouwen. De Iraanse dichteres Forough Farrokhzad is ook zo iemand. Jammer genoeg is zij in het Westen niet goed gekend, terwijl zij net als Maya Angelou en Simone de Beauvoir een grote rol heeft gespeeld in het versterken van vrouwen. Het zijn vrouwen die het recht opeisen om vanuit een vrouwelijk en persoonlijk perspectief over de wereld te schrijven. Farrokhzad haar strijd is nog steeds herkenbaar en inspireert me. Mijn

Dalilla Hermans (1986)

- Columniste bij De Standaard.
- Redactrice bij Charlie Magazine.
- Auteur van *Brief aan Cooper en de wereld* en *Brown Girl Magic* (kinderboek). Schreef recent haar eerste thriller *Black-out*.
- Haalde de finale in de televisiequiz De Slimste Mens ter Wereld.

Sachli Gholamalizad (1982)

- Actrice en theatermaakster.
- Speelde onder meer in televisieseries zoals *Dag en Nacht*, *Hotel Eburon*, *Ella* en in de film *De helaasheid der dingen*.
- Ging in 2013 in première met haar eerste solovoorstelling *A Reason to Talk*.
- In 2016 volgde haar tweede solovoorstelling (*Not*) *My Paradise*.
- Recent trad ze op met haar nieuwste solovoorstelling *Let us believe in the beginning of a cold season*.

nieuwste stuk *Let us believe in the dawn of the cold season* is genoemd naar een gedicht van haar.'

Omwille van jullie achtergrond worden jullie met heel wat negatieve reacties geconfronteerd. In welke mate heeft dat een impact op de manier waarop jullie naar het leven kijken?

Hermans: 'Voor elke negatieve reactie krijg je er tien positieve. Je ziet ook dingen veranderen. Ik ben al lang niet meer de enige stem die racisme aanklaagt. De realiteit is er. Diversiteit is een feit. Ik stel vast dat jongeren met een allochtone achtergrond zich steeds minder belemmerd voelen om verder te studeren. Ik kijk dan ook positief naar de toekomst. De realiteit is de grootste vijand van het racistische discours. Terug willen keren naar een puur witte samenleving is een utopie. Kijk rondom jou. De wereld is veranderd en zal verder blijven veranderen. De tijd van een puur witte samenleving is voorbij.'

Gholamalizad: 'Voor mij is het een bewuste keuze om niet meer in een polariserend discours mee te stappen. Aan de boksmatch van tegengestelde meningen wil ik niet meer deelnemen. Ik ga voor een alternatief, opbouwend verhaal. Gelukkig zie ik rondom mij positieve signalen. Er zijn steeds meer mensen die inzien dat het beeld van een zwarte piet of het gebruik van het woord 'neger' niet oké is. Dat geeft me hoop.'

Hermans: 'Wat ik ook heb gemerkt, is dat je mensen met radicale meningen wel degelijk van gedachte kan veranderen. Ik ben met heel veel van mijn trollen in dialoog gegaan. Een ►

Gholamalizad: 'We hebben elkaar nodig. Het lijkt wel of we dat vergeten zijn.'

- ▶ haatbericht waarin ik aangesproken word als 'kutwijf', heb ik leren beantwoorden met 'Hallo, mijn naam is Dalilla. Ik ben een moeder van drie kinderen. Het bericht dat je me stuurde, komt heel hard over. Is alles oké met jou?'. Meestal is het antwoord dat ik dan krijg: 'Sorry'. Soms gebeurt het zelfs dat men mij na een chatgesprek van vijftien minuten succes wenst met mijn strijd.'

Berichten die jou proberen te ontmenselijken benader jij dus met menselijkheid?

Gholamalizad: 'Dat is een sterke strategie, Dalilla. Eigenlijk zeg je: *Ik hoor wat je zegt. Ik begrijp dat je kwaad bent, maar wat doen we daar nu mee?*'

Hermans: 'Ik ben ervan overtuigd dat de mens van nature met de anderen wil samenleven. Hij wil de andere niet naar het leven staan. Zet

mij met tien extreemrechtse jongeren in een lokaal en ik beloof je dat na een half uur babbelen de haatgevoelens zullen wegebben.'

Gholamalizad: 'Kijk naar de wereldbol. Er is nog zoveel onbewoonde ruimte. Toch trekken mensen naar bewoonde plekken om in de nabijheid van andere mensen te wonen. We hebben elkaar nodig. Het lijkt wel of we dat vergeten zijn.'

Hermans: 'Daarom is het zo belangrijk om in dat polariserende discours je rust te bewaren en de andere op een manier aan te spreken waarmee je haar of zijn menselijkheid weet te raken. Als je dat doet, ga je er in heel veel gevallen in slaan de angel uit het verziekte gesprek te halen.'

Door welke vorm van schoonheid worden jullie geraakt?

Gholamalizad: 'Door alles wat echt en puur is. Het geluid van de wind die bladeren doet ritsele... De ontmoeting met een persoon die open en ontvankelijk is... Een gedicht dat mij aan het huilen brengt... Schoonheid wordt vaak gelinkt aan jeugdigheid. Alsof je je schoonheid zou verliezen met ouder worden. Voor mij zit schoonheid ook in het aanvaarden dat je ouder wordt. Rimpels horen daarbij. Het leven wordt zoveel rijker met de jaren. Wordt het niet hoog tijd dat we als vrouwen beseffen dat ouder worden een verrijking is in plaats van een verlies van ons vrouw zijn?'

Hermans: 'Wat me opvalt, is dat in een Afrikaanse samenleving de vrouw meer gezag krijgt met ouder te worden. In de westerse wereld wordt vrouw zijn sterk geassocieerd met een jong, strak lichaam. In andere samenlevingen gaan vrouwen complexer met hun lichaam om. Maar de schoonheid? Bij mij is het vooral de liefde die me raakt. Bijvoorbeeld wanneer onze kinderen liefdevol met elkaar omgaan. Of wanneer ik Willem hoor schaterlachen als hij met de kinderen aan het spelen is. Of ook de literatuur en songs met mooie lyrics over de liefde. Songs van Charlotte Adigéry bijvoorbeeld, zoals *Highlights*, waarin ze zich in een kapsalon met andere dames van Afrikaanse origine bevindt.

Dat is een nummer waarin ik echte verbondenheid en *sisterhood* voel.'

Waarvoor willen jullie in de toekomst opkomen?

Hermans: 'Ik wil steeds minder reageren op de structurele problemen die ik in de samenleving zie. Ik heb het gevoel dat ik over racisme en discriminatie al heel wat heb gezegd en geschreven. In de toekomst wil ik veel meer op een proactieve manier te werk gaan en mijn eigen verhaal vertellen. De thriller die ik net heb geschreven, is een stap in die richting. Ik ben ook van plan om een theaterstuk te schrijven. Ik wil me vooral focussen op verhalen die uit mezelf vertrekken en niet langer alleen maar reageren op wat er om me heen gebeurt. Ik heb er vertrouwen in dat anderen mijn plaats zullen overnemen.'

Gholamalizad: 'Dat herken ik. Ik wil mijn kun-

HERMANS:

'De gevoelens en de verhalen zijn universeel; de manier waarop je iets beleeft verschilt.'

stenaarschap beleven en doen wat ik graag wil doen, zonder mezelf daarvoor te moeten verantwoorden. Ik beseef dat er altijd labels op mij zullen blijven plakken, maar ik identificeer mezelf daar niet langer mee. Ik wil mijn leven er niet door laten inperken. Daar ben ik klaar mee. Voor mij is de tijd gekomen om verhalen vanuit het perspectief van een gekleurde vrouw te vertellen. Heel persoonlijke verhalen.'

Waarom is het belangrijk om dat vanuit een gekleurd perspectief te doen?

Gholamalizad: 'Omdat ik het belangrijk vind dat mijn roots en grootouders niet worden weggegomd. Vandaag zijn zij onzichtbaar. Het is alsof ze niet bestaan. Trouwens, door mijn persoonlijk verhaal te brengen, kan ik ook verbandingen tot stand brengen met mensen die vanuit een wit perspectief naar de wereld kijken.'

Hermans: 'De gevoelens en de verhalen zijn universeel; de manier waarop je iets beleeft verschilt. Maar als ik met zoveel witten schrijvers een connectie kan voelen, waarom zou dat omgekeerd dan niet kunnen? De universaliteit van gevoelens is een feit, net zoals diversiteit.'

Gholamalizad: 'Wij willen verhalen brengen over mensen van vlees en bloed. Hun achtergrond speelt daarin een rol, uiteraard, maar veel belangrijker is hun verhaal als mens. Het zijn die doorleefde verhalen die ons vertellen dat we allemaal gewoon mensen zijn.'

„LEUTE, WERFT EUCH NICHT WEG“

Dalilla Hermans und Sachli Gholamalizad nutzen ihre Stimme mit Verve in der gesellschaftlichen Debatte über Vielfalt, Rassismus, Frauen und (ihre) Männer. ‚Schau um Dich herum. Die Welt hat sich verändert. Die Zeit einer rein weißen Gesellschaft ist vorbei.‘

Hermans: ‚Rassismus ist deutlich präsent in unserer Gesellschaft. Als schwarze Frau mache ich andere Dinge mit als eine Frau mit einem weißen Hintergrund. Diese andere Geschichte muss auch gebracht werden. Und ja, dazu nutze ich meine Stimme. Ich kann nicht anders. Es ist eine Frage des Überlebens.‘

Gholamalizad: ‚Es heißt Sprechen oder Sterben. Man ist sich unzureichend bewusst, dass Kritik zu üben ein Zeichen von Liebe ist. Sollte es einen nicht berühren, würde man schweigen. Es ist gerade weil man Dinge verbessern will, dass man bestimmte Zustände zur Sprache bringt. Wir bringen Geschichten über Menschen von Fleisch und Blut. Ihr Hintergrund spielt dabei eine Rolle, aber viel wichtiger ist ihre Geschichte als Mensch.‘

Hallo meneer de uil

Dit is geen bericht uit de Fabeltjeskrant: in de regio Merchtem-Asse gaat het goed met het uilenbestand. Steenuil, kerkuil, bosuil vliegen er weer in grote getale uit.

TEKST Michaël Bellon • FOTO Filip Claessens

We ontmoeten Michel De Keersmaecker en Alain De Cré op een zaterdagochtend, wanneer ze met vrijwilligers van Natuurpunt de houtkanten in de velden aan het snoeien en opruimen zijn. Op de stukjes natuur die de boeren in het kader van de ruilverkaveling Bollebeek hebben afgestaan, zijn de voorbijgangers dertig jaar tienduizend bomen en planten aangeplant. Die houtkanten zijn interessant voor de koeien die zo in de schaduw en uit de wind kunnen staan, maar ze zijn vooral vitaal als verbindingselementen voor insecten, vlinders, salamanders, kikkers en vogels.

KLEINE STEENUIL

De Cré, is voorzitter van Natuurpunt Merchtem. De Keersmaecker staat al meer dan dertig jaar bekend als de *uilenman*, maar hij blijft liever op de achtergrond. De Cré: 'Michel houdt zich bezig met vier soorten: de steenuil, de kerkuil, de bosuil en de torenvalk. Daarvan is de steenuil veruit de meest zeldzame en bedreigde soort. De steenuil is een klein vogeltje dat zich vroeger in oude bomen, boomgaarden en knotwilgen nestelde. In de gaten maakt hij zijn nest. Maar omdat er nog weinig oude bomen over zijn, plaatsen wij kasten; lange buizen waarin de vogel terecht kan. Elk voorjaar, als de ouders zijn uitgevlogen, gaat Michel de jongen ringen. Dat gebeurt in samenspraak met het Instituut voor Natuurwetenschappen om te weten hoe ze zich verplaatsen. Momenteel zitten er in de omgeving 91 geringde steenuilen. Dat is heel veel.'

TROUWE KERKUIL

De kerkuil komt minder voor in onze streken. 'Die nestelden zich vroeger effectief in kerken en in boerderijen, kastelen, oude huizen en schuren. Maar in de jaren zestig werden de gaten in kerken dicht gemaakt tegen de duiven.

Daardoor en door giftige pesticiden als DDT is het kerkuilenbestand drastisch gedaald. Voor Michel kasten begon te plaatsen, wisten we nog maar één kerkuilenkoppel zitten. Soms moet je een of meerdere jaren wachten, maar eens een kerkuilenkoppel zich nestelt, zal het de volgende jaren blijven terugkomen. Tenzij één van de twee vogels sterft, want kerkuilen zijn heel trouw en dan kan het even duren voor ze een nieuwe partner zoeken. In Brussegem hebben we drie jaar geen uilen gehad voor er een nieuw koppel kwam.' Ondertussen hebben de kerken van Kobbegem, Bollebeek, Mollem, Peizegem en Merchtem allemaal kerkuilen. In het totaal zijn er nu 180 geringd. Dat is heel wat, omdat we ook meer en meer samenwerken met de boeren die er het nut van inzien. Een koppel kerkuilen vangt tussen de tweeduizend en de vijfduizend ratten en muizen per jaar. Als ze kleintjes hebben zie je ze om het kwartier aanvliegen met een rat. Ongelooflijk hoe ze dat doen. Dan heb je natuurlijk geen rattenvergift nodig.'

KASTEN DRAGEN

Bosuilen zijn er minder. 'Daarvan hebben we er acht geringd. Ze zitten in de bossen en die

heb je niet veel in Merchtem. Maar daarnaast zijn er nog de torenvalken die je kan herkennen aan de typische manier waarop ze biddend boven de bermen van de autosnelweg hangen om muizen te vangen. Torenvalken nestelen zich normaal in grote, oude bomen. Die zijn er ook minder, dus hangen wij kasten in hoge bomen. Van de torenvalk heeft Michel er dit jaar al 62 geringd.' Dat werk is nobel en rendeert, maar het is ook zwaar. 'Het is niet eenvoudig om twaalf of vijftien meter omhoog te klimmen met zo'n kast op je rug die je daar ook nog eens moet vastvlijzen. Daarna moet je elk jaar gaan kijken om te ringen en om de kasten schoon te maken, want daar zit altijd een pak mest in.' Daarnaast moeten de dieren ook worden beschermd. De broedplaatsen van de uilen worden discreet gehouden en de kasten gaan op slot, omdat er nog altijd mensen zijn die uilen stelen en verhandelen. Ook dat is helaas geen bericht uit de Fabeltjeskrant.

i Dit jaar werden 180 kerkuilen, 91 steenuilen, 8 bosuilen en 62 torenvalken geringd.
www.natuurpuntmerchtem.be

De stad van morgen

De stad van de toekomst is een 'smart city', een slimme stad. Maar wat is dat eigenlijk? En waarom zou een stad überhaupt 'slim' moeten zijn? Is die nieuwe technologie een meerwaarde of blijft het vooral een aardigheidje voor technologiefreaks?

TEKST Wim Troch • FOTO Filip Claessens

Technologie die de stad slim maakt, je leest het steeds vaker. In krantenberichten, rapporten en beleidsplannen van Vlaamse steden en gemeenten. Is die 'slimme stad' alleen maar een eretitel of biedt het voor wie er woont ook concrete voordelen? Wij staken ons licht op bij Living Tomorrow in Vilvoorde. Met TomorrowLab bundelen ze de expertise om steden en gemeenten te ondersteunen in hun smart city-verhaal.

VERHOGEN LEVENSKWALITEIT

'We spreken van een stad met slimme technologie als we drie doelen bereiken', vertelt Joachim De Vos, CEO van Living Tomorrow en TomorrowLab en tevens voorzitter van Smart Cities Vlaanderen. 'Ten eerste het verhogen van de levenskwaliteit van de inwoners. Ten tweede een stap vooruitzetten op het ecologische en duurzame vlak. Ten derde moet de technologie zorgen voor een economisch voordeel, waarbij enerzijds kosten kunnen worden ingeperkt door een grotere efficiëntie en anderzijds door de innovatieve omgeving investeerders worden aangetrokken. Samengevat moet een slimme stad door technologie de efficiëntie van haar werking en het welzijn voor haar inwoners verhogen en de kosten en ecologische voetafdruk reduceren. Daarnaast moet ze haar inwoners via technologie actief en 'smart' betrekken bij de werking van de stad.'

Dat laatste is niet onbelangrijk. 'Een goed voorbeeld daarvan vinden we in het Oost-Vlaamse Aalter. Voor die gemeente hebben we een app ontwikkeld. Daarmee kan de

is slim

stad haar inwoners informeren, bijvoorbeeld bij wegenwerken. Maar het gaat verder dan dat. Op de website van de gemeente is er een *chatbot*, waar inwoners al hun vragen kunnen stellen. De robot antwoordt met de informatie die de inwoners nodig hebben. In de straten staan revolutionaire interactieve infoborden. Daarop worden bijvoorbeeld evenementen aangekondigd en met een QR-code kunnen passanten meer informatie opvragen of zich inschrijven terwijl ze passeren. In een volgende fase worden ze uitgerust met allerlei sensoren rond luchtkwaliteit, bewaking en nog meer. Deze drie toepassingen werken mooi met elkaar samen: dat is *smart communication*. Dat gaan we ook met de stad Vilvoorde ontwikkelen.'

ÉÉN GROTE STAD

Leuk klinkt het allemaal wel, maar toch is het meer dan *spielerei*. 'Er zijn een aantal redenen waarom we naar slimme steden kijken. Ten eerste omdat wereldwijd steeds meer mensen in een stad wonen. Vandaag is dat ruim 40% van de wereldbevolking. De verwachting is dat dit in de toekomst zal oplopen tot 70%. Als mensen dicht op elkaar wonen, heeft dat gevolgen. Qua mobiliteit, klimaat, enzovoort. In de zomer wordt het soms ondraaglijk warm in de steden. Zelfs met doden tot gevolg. Slimme klimaatadaptatie dringt zich op. Ook luchtverontreiniging leidt tot doden. Volgens een recente studie van de universiteit van Oxford zijn er in ons land elke dag veertig mensen die sterven door de slechte luchtkwaliteit. Dat zijn maar enkele voorbeelden waarom steden op zoek gaan naar slimme technologie die een oplossing kan bieden voor die problemen. Voor alle duidelijkheid: op wereldschaal moet je Vlaanderen zien als één groot verstedelijkt gebied.'

PRIVACY

Wanneer het gaat over slimme technologie met camera's en het verzamelen van gegevens klinken vaak bekommernissen rond privacy. Die bezorgdheid deelt De Vos niet. 'We leven in Europa, het werelddeel waar de privacy van de mensen het best is beschermd. We hebben de GDPR-wetgeving en de privacywetgeving.'

'Het klopt dat we onze privacy een stukje prijsgeven, maar dat is in het publieke belang.

Als misdrijven kunnen worden opgelost door het gebruik van camera's, hebben de meeste mensen daar geen moeite mee. Apple en Proxi-mus weten ook op elk moment van de dag waar we zijn. Waarom zou de overheid dat dan niet mogen weten? Als bedrijven of gemeenten misbruik zouden maken van die gegevens riskeren ze gigantisch hoge boetes. Misbruik wordt aangepakt, dus voor mij is die privacydiscussie een beetje achterhaald', besluit De Vos.

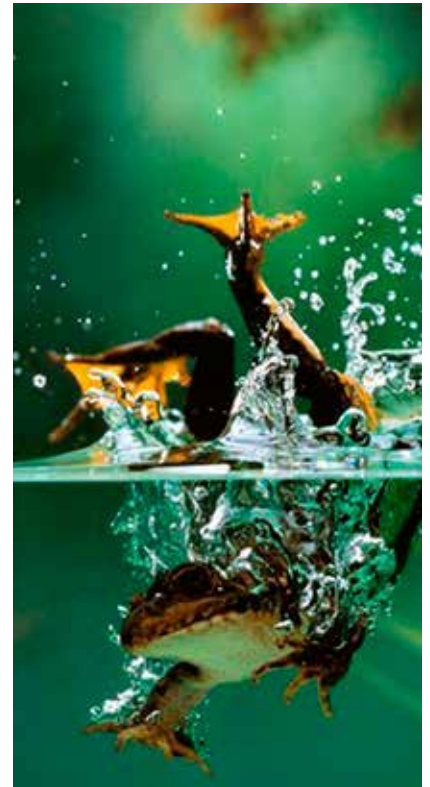
EN IN DE RAND?

Voorbeelden van doorgedreven smart city-technologie in onze regio zijn voorlopig nog zeldzaam, al doen verschillende steden en gemeenten stap voor stap inspanningen om toepassingen van slimme technologie in te voeren. **Asse** bijvoorbeeld maakt werk van een app, afvalstraten en klimaatvriendelijke energieaanpassingen aan de gemeentebouwen. In **Sint-Pieters-Leeuw** gebruikt de politie slimme camera's met nummerplaat-herkenning. Op de fietsroute langs het kanaal tussen Halle en Brussel komen er tegen 2020 slimme verkeerslichten en dynamische led-verlichting die 's nachts feller brandt als er voorbijgangers worden gedetecteerd.

CITIES 'SMARTENING UP' FOR THE FUTURE

A 'smart city' is what the future has in store for us. But what does that mean exactly? And why should a city have to be 'smart' anyway? Is this new technology an improvement or will it just be something to cater for the whims of technology freaks? 'A city can be said to have smart technology if we manage to achieve three goals,' says Joachim De Vos, the CEO of Living Tomorrow and TomorrowLab and the president of Smart Cities Flanders. 'First of all, it should improve people's quality of life. Second, it has to represent an environmental step forward. Third, the technology has to offer an economic advantage. In a nutshell, a smart city has use technology to boost the efficiency of its activities and the well-being of its inhabitants, while curbing costs and reducing our ecological footprint.'

De vijver

Onlangs diepte ik nog eens een van mijn favoriete boeken op. Het heet *De Vijver* en is geschreven door Gerald Thompson en Jennifer Coldrey. De foto's zijn van George Bernard. Het is uit het Engels vertaald door Pieter Van Dooren, een collega-journalist van *De Standaard* die onlangs met pensioen ging. Het boek zelf dateert inmiddels al van 1987, de oorspronkelijke Engelse versie van 1984. Beide zijn nog steeds verkrijgbaar in het tweedehandscircuit.

Wat een wonderlijk boek is dit! Het toont je alle facetten van een natuurlijke poel. Welke planten en dieren er in aanwezig zijn en heel wat wetenswaardigheden over al de soorten. Dat kan alleen maar door natuurminnende Engelsen gemaakt zijn. Het mag gezegd dat de Nederlandstalige editie ervan even knap is uitgegeven als de Engelse. Dit boek heeft mijn liefde voor het onderwaterleven in onze regio aangewakkerd. Het is mooi en interessant verwoord en in beeld gebracht. Het boek heeft nog niets van zijn bijzondere waarde verloren, ook niet in deze digitale youtube tijden. Er zijn zoveel aspecten van het leven in een poel in opgenomen en met zoveel wetenswaardigheden doorspekt en verteld dat het jou blijft verbazen hoe ze het in die tijd hebben klaargespeeld.

TEKST Herman Dierickx

i *De Vijver* van Gerald Thompson en Jennifer Coldrey, Lannoo Uitgeverij, 1987, isbn 90 209 1387 5, 258 blz. (groot formaat). De prijs varieert naargelang de staat waarin het tweedehandsboek zich bevindt. Gemakkelijk terug te vinden op het internet.

In onze reeks *Van God weg* gaan we dieper in op de herbestemming van religieus erfgoed.

Ontmoetingsruimte in Sint-Stefanuskerk

Het gemeentebestuur van Merchtem wil de Sint-Stefanuskerk in Brussegem renoveren. Naast de liturgie krijgt de kerk een belangrijke, nieuwe nevenbestemming als gemeenschaps- en ontmoetingsruimte.

TEKST Gerard Hautekeur • FOTO Filip Claessens

Brussegem ligt op amper 12 km van de Grote Markt in Brussel. Toch is het nog een uitgesproken landelijke (deel)gemeente. Het dorp is gebouwd rond de Sint-Stefanuskerk. De gotische kerk en de pastorie zijn sinds 1976 als monument beschermd door de Vlaamse overheid. Ook het met zandsteen ommuurde kerkhof is beschermd en maakt deel uit van een beschermd cultuurhistorisch landschap. De renovatie en restauratie van de Stefanuskerk sleept al meer dan twintig jaar aan. Bevoegd schepen David De Valck (Lijst1785) betreft

dat. 'De instandhoudingswerken en de restauratie van het dak, de gevelmuren en de glasramen zijn hoogdringend.' De schepen heeft goede hoop dat het eindrapport van het Projectbureau Herbestemming over de nieuwe bestemming van de Sint-Stefanuskerk het renovatiedossier in een stroomversnelling zal brengen.

NEVENBESTEMMING

'Dankzij de bescherming als monument kan het gemeentebestuur van Merchtem, die eigenaar is van de kerk, voor de restauratie rekenen

op 80% subsidie van de Vlaamse overheid. Het resterende deel moeten de kerkfabriek en het gemeentebestuur financieren. Parallel met de restauratie willen we het project herbestemming verwezenlijken. Let wel, het gemeentebestuur en de kerkraad kozen voor een nieuwe nevenbestemming, geen volledige herbestemming. De kerk wordt niet ontwaard. Het kerkkoor en de sacristie worden behouden voor liturgische activiteiten. Bij begrafenissen of huwelijken kan van het schip gebruik worden gemaakt.'

KAPEL OF STILTEPLEK

Architecte Gisèle Gantois, die in 2017 de belangrijkste bouwfases van de kerk in Brussegem in beeld bracht in het beheersplan, vindt het bijzonder dat het koor en de dwarsbeuk nog tot de oorspronkelijke kerk behoren. 'Daarom heb ik voorgesteld om van dat oudste gedeelte een soort van *relikwiehouder* te maken en er alle waardevolle, kerkelijke kunstschaten te bewaren. Bovendien kan het koor worden gerestaureerd tot een kapel of stilteplaats met de creatie van een hedendaagse lambrisering waarin je een bank verwerkt. De gerestaureerde schilderijen kunnen in de lambrisering worden geïntegreerd. Het Projectbureau Herbestemming heeft dit voorstel overgenomen in haar finale plan.'

De architecte wijst erop dat in het begin van vorige eeuw het schip van de kerk werd verlengd en verbreed. 'Om de verlenging mogelijk te maken, werd de kerktoren afgebroken en heropgebouwd. Het huidige schip is daardoor nu heel ruim en door de plaats van de pilaren is het makkelijk in compartimenten op te delen.'

WANDEL- EN FIETSRECREATIE

'Het schip van de kerk met drie beuken wordt volledig vrijgemaakt en heringericht als ontmoetingsruimte voor activiteiten van de lokale gemeenschap en lokale verenigingen. Zo houden verenigingen er nu al hun jaarlijkse receptie waarbij ze de planning van hun nieuwe werkjaar presenteren.' De schepen kan zich volledig vinden in het concept van de kerk als ontmoetingsruimte voor wandel- en fietsrecreatie zoals door het Projectbureau Herbestemming wordt voorgesteld. 'We zou-

De wonderse wereld van de thee

In onze zoektocht naar kruiden, komen we deze keer terecht bij Univers du Thé, het kleine theewinkeltje van Daniel Grosfeld aan de Zavel in Brussel.

TEKST Sofie Van den bergh • FOTO Filip Claessens

den het schip van de kerk op vaste tijdstippen openstellen voor fietsers en wandelaars, uiteraard ook voor mensen uit de buurt. In dit opzet past het plan om vanuit de rechterzijbeuk van de kerk een rechtstreekse toegang naar het kerkhof te creëren en er een kerktuin met terras aan te leggen. De schaarse nog overblijvende oude grafzerken verhuizen naar een andere locatie.

'In een laatste fase zal het Brussegemplein worden heraangelegd. Nu tref je hier een grote asfaltvlakte aan die vroeger als kaatsplein werd gebruikt. Brussegem had een belangrijke kaats traditie. We willen het plein groener en volledig verkeersvrij maken. Bij de heraanleg van het plein wordt ook een link gelegd tussen de kerk, het vroegere gemeentehuis en de vroegere school, waarin nu de jeugdbibliotheek is. De uitvoering en de samenhang van die plannen moet leiden tot een opwaardering van de dorpskern van Brussegem', besluit De Valck.

BEGEGNUNGSRAUM IN DER SANKT-STEFANS-KIRCHE

Die Gemeindeverwaltung von Merchtem will die Sankt-Stefans-Kirche in Brussegem renovieren. Neben der Liturgie erhält die Kirche eine wichtige, neue Nebenbestimmung als Gemeinschafts- und Begegnungsraum. Die gotische Kirche und das Pfarrhaus sind seit 1976 denkmalgeschützt. Auch der aus Sandstein ummauerte Friedhof ist geschützt. Die Renovierung und Restaurierung der Stephans-Kirche schleppt sich schon mehr als zwanzig Jahre hin. Hoffentlich kommt mit den neuen Plänen für die Kirche auch Schwung in die Renovierung. Die Gemeindeverwaltung und der Kirchenrat haben sich für eine neue Nebenbestimmung entschieden, keine vollständige Neubestimmung. Die Kirche wird nicht entweiht. Der Kirchenchor und die Sakristei werden für liturgische Aktivitäten werden beibehalten. Bei Begräbnissen oder Hochzeiten kann das Schiff genutzt werden.

De grootte van de winkel staat in schril contrast met het aanbod. Liefhebber van groene thee? Of liever zwarte of rooibos? Met theïne? Zonder? Chinese, Japanse, Indische? Met of zonder gedroogd fruit? Gefermenteerd, lang geoxideerd, eerste, tweede of derde pluk? Een piepklein bezoek draait er al gauw uit tot een visite aan een nieuwe wereld. Claudia Ignoto, theefreak en medewerker van Univers du Thé leidt ons rond in de wonderse wereld van de thee.

LIEFDE VOOR DE THEE

Tijdens haar studies aan de kunstacademie raakte Claudia bevriend met een groep Japanse medestudenten. Het werden niet alleen vrienden, het werd tevens haar doop in de Japanse theeceremonie. Tijdens zo'n ceremonie zit je in een meditatieve houding op een tafel, er volgen een heel aantal handelingen waarbij je thee uit kleine kopjes drinkt en geniet van een spectrum aan verschillende infusies. Claudia: 'Ik was altijd al geïnteresseerd in kruiden thee, maar mijn Japanse vrienden hebben me echt ondergedompeld in een wereld die ik niet kende. Daarna ben ik zelf beginnen zoeken naar theemengelingen en zo kwam ik in de theewinkel van Daniel terecht.'

EEN UNIVERSUM AAN THEE

Vijftien jaar geleden opende Grosfeld zijn winkeltje aan de Zavel. Eerst enkel met thee, intussen zijn daar koffie en kruiden bij gekomen. Grote blikken thee, elk met een unieke mengeling, staan netjes gestapeld op schappen tot aan het plafond. Een assortiment dat gaat van klassieke en alom gekende theevariëteiten, zoals de Earl Grey tot unieke

mengelingen die alleen in Univers du Thé te vinden zijn. De *Bruxelles une fois* is zo'n voorbeeld van een eigen creatie die je enkel daar kan kopen. De mengeling bestaat uit zwarte thee, chocolade, koffie, sinaasappel en vanille. Claudia: 'Wij werken met een producent uit Duitsland die de thee rechtstreeks aankoopt bij plantages uit Azië. Zij zetten onze ideeën om naar recepten. Als Daniel een nieuwe mengeling voor ogen heeft, sturen zij een heleboel stalen van hetzelfde recept, maar met verschillende verhoudingen, en dan proeven en passen wij aan tot we helemaal tevreden zijn.'

VAN PLANT TOT KOPJE

Aan originele mengelingen geen gebrek, maar wat maakt thee nu eigenlijk tot thee? 'Behalve rooibos en puur op kruiden gebaseerde theesoorten, zoals kamille en linde, is elke thee afkomstig van dezelfde plant: de theeplant of de *Camellia Sinensis*. Het verschil tussen zwarte, groene, oolong thee, of noem maar op, zit hem in de manier waarop de plant wordt verwerkt. In welk deel van Azië werd de plant gekweekt? Wanneer werd er geplukt? Welk oxidatieproces kwam erbij kijken? Werden de blaadjes gefermenteerd? Ongerold? Was het hand- of machinale pluk? Al die parameters bepalen mee het eindproduct. Vergelijk het met wijn: alle wijn wordt gemaakt van druiven, maar geen enkele proeft hetzelfde. Ook belangrijk: wij werken enkel met natuurlijke elementen om onze thee te verfraaien. Ga je naar de supermarkt dan vind je poederthee met synthetische smaakversterkers.'

 www.kruidotheek.be

Pionier van het modernisme

Parijs, begin 20e eeuw. Kunstenaars gaan volop voor het experiment. Eén van hen is de in Roemenië geboren Constantin Brancusi. Hij zal via de beeldhouwkunst het modernisme mee vorm geven. Voor het eerst is in Brussel een tentoonstelling aan deze pionier gewijd.

TEKST Lene Van Langenhove • FOTO Filip Claessens

Waarom is Brancusi één van de grootste kunstenaars van de 20e eeuw?

Dirk Vermaelen, artistiek directeur van Europalia Arts: 'Brancusi heeft de beeldhouwkunst totaal op zijn kop gezet. Veranderingen die een aantal decennia eerder in de schilderkunst waren gebeurd, voerde hij door in de beeldhouwkunst. In de tentoonstelling tonen we zijn hele parcours en waarom hij zo belangrijk is. Hij was van heel eenvoudige komaf en werd opgeleid als ebenist, houtbewerker. Eerder toevallig kwam hij terecht in de Academie. Hij heeft dus wortels in het 19e-eeuwse academisme, maar daarvan wilde hij zich volledig distantiëren. Dat deed hij door

terug te keren naar zijn roots, door afstand te nemen van het modelleren en direct in de steen te houthouwen, en door vormen te sublimeren. Hij vertrok van heel realistische vormen en portretten, maar ging daar steeds verder van weg. Hij ging vormen uitpueren, sublimeren, tot hij de essentie van de vorm vond. Dat is zo fantastisch aan zijn parcours.'

Zijn zoektocht naar de zuivere vorm leidde tot enkele iconische beelden. Welk beeld is de trots van de tentoonstelling?

'Er zijn er veel. Eén van onze thema's is *Van het portret tot de essentie*. In deze zaal tonen we een realistisch kinderhoofdje, een portret van zijn peetdochter Alice Poiana. Je ziet vervolgens de stappen in de evolutie naar zijn werk dat *Het begin van de wereld* heet. Dat is een pure, ovale vorm – het wordt ook wel *Het ei* genoemd – het begin van alles. Dat stuk komt uit Dallas. We hebben stukken bijeengebracht van over de hele wereld, onder meer van het Centre Pompidou, het Hirshhorn Museum in Washington en het Guggenheim in New York. Al die werken clusteren we volgens thema's die steeds weerkeren bij Brancusi: de muze, de torso, de vogel,... Ook het idee van beweging doorkruist de tentoonstelling. Leven en beweging is wat

Brancusi in zijn sculpturen wilde tonen en wat hij ook naar voor bracht in zijn fotografie.'

Brancusi zou zich ook hebben laten inspireren door traditionele Roemeense volkskunst.

'Zijn Roemeense roots zijn inderdaad voelbaar. Zo is er een werk genaamd *Maiastra*. Dat is een vogel met magische krachten uit een Roemeense legende. Brancusi verbeeldt die mythische vogel, uitgestrekt en met een opgezette borst alsof hij net gaat zingen, want het was in het zingen dat de magische kracht schuilde. De *Maiastra* is het vertrekpunt voor een hele reeks vogels die uiteindelijk tot *Vogel in de ruimte* zal leiden. Dat is weer zo'n gesublimeerde vorm: een vogel die op het punt staat om op te vliegen. Ook in zijn houtbewerking zie je een aantal motieven die gelinkt zijn aan de Roemeense cultuur.'

Zijn atelier zou bijzonder zijn geweest. Hij zag het als één grote kunstinstallatie.

'Dat klopt. Zijn atelier was een plek waar iedereen wilde zijn. Brancusi woonde er, maakte er zijn sculpturen en fotografeerde ze. Via zijn foto's wilde hij zeggen: zo moet mijn werk gezien worden. Met zijn zelfportretten deed hij hetzelfde. Hij was heel sterk bezig met zijn imago. Uit zijn foto's kan je opmaken hoe hij werkte. Zo stuurde hij in 1917 een foto naar iemand en in het bijschrift spreekt hij voor het eerst over een *groupe mobile*. Hij werkte dus met ensembles van beeldhouwwerken die hij groepeerde en voortdurend verplaatste. Zo creëerde hij nieuwe betekenissen en legde hij nieuwe verbanden in zijn werk. In zijn atelier verplaatste hij stukken om ze te fotograferen of te filmen. Hij liet sculpturen bewegen, stak er rotatiemechanismen in,... Kortom, het was een fantastische ruimte. Op het einde van zijn leven schonk hij zijn atelier aan de Franse staat. Dat is tot de dag van vandaag onveranderd gebleven, je kan het nog steeds bezoeken in Parijs, in het Centre Pompidou. Voor de tentoonstelling in Bozar komen ook daaruit enkele exclusieve stukken. We maken ook ruimte voor een evocatie van Brancusi's atelier waar je zijn foto's van het atelier te zien krijgt, een aantal beeldhouwwerken dat er stond en we tonen ook zijn entourage. Het atelier van Brancusi was echt *the place to be*. Fernand Léger, Marcel Duchamp, Man Ray, Modigliani kwamen er geregeld over de vloer. Ook hun werken komen aan bod. Zo krijg je een beeld van de tijdsgeest en de dialoog die Brancusi had met andere kunstenaars.'

2 OKT TOT 12 JAN

Brancusi

Brussel, Bozar,

www.bozar.be en www.europalia.eu

‘Politici komen met veel weg’

THEATER Acteur en auteur Dimitri Leue schreef een theatertekst over een politieke dynastie. Een schandaal doet de familie de rangen sluiten. ‘Het valt me op dat politici vandaag met heel veel weggkomen’, zegt hij. Een geut donkere humor en een lichtpunt hier en daar mochten echter niet ontbreken.

‘*Genoeg!* heeft verscheidene ingrediënten’, vertelt **Dimitri Leue**. ‘Er was niet zomaar één aanleiding om net nu dit stuk te schrijven. Het is zoals wanneer je aan het koken bent. Je voegt dit toe, en nog een beetje dat, tot je stoofpot op punt staat. Het idee om Warre (*Borgmans*) als minister op te voeren lag al langer te rijpen. Hij leek me heel geloofwaardig in zo’n rol. Voeg daar nog bij dat politiek soms werkt als een familiebedrijf: iets wat doorgegeven wordt van ouder op kind. Het doet me soms denken aan klikjesvorming op de speelplaats. En helemaal intrigerend is het dat mensen nog op zulke familienamen stemmen ook, in plaats van op ideeën.’

Dat **Warre Borgmans** in de cast moest zitten, was duidelijk. Dat hij de oom is van Leue, was voor dit stuk mooi meegenomen. ‘Warre speelt de ex-premier, ik ben de zoon die de partij en dus de familie de rug heeft toegekeerd maar nu terugkomt omdat er een schandaal aangepakt moet worden.’ **Michaël Pas** speelt de huidige premier. ‘Ik vond het grappig om Michaël mijn broer te laten spelen, omdat mensen ons soms met elkaar verwisselen. *Hallo Kulderzipken*, zeggen ze dan tegen mij. Of ze gaan tegen Michaël vertellen dat ze zijn stuk *Het kleine sterven* in hun dramaklas gaan spelen, terwijl die tekst eigenlijk van mij is.’

VERONTRUSTENDE TREND

Maar de doorslaggevende reden om het stuk te schrijven en te maken, is een verontrustende trend die Leue de laatste jaren in de politiek bespeurt. ‘In de jaren 80 en 90 traden politici af

voor zaken waar ze totaal niets mee te maken hadden, maar die toevallig hun bevoegdheid was. Gebeurt er nu iets ergs, dan beseffen ze wel dat aftreden logisch zou zijn, *maar dat is dan niet goed voor het land*. En dus blijven ze gewoon zitten. Ze achten zichzelf belangrijker dan wat er gebeurt, terwijl het soms over heel ernstige zaken gaat. Ik hoef wellicht geen voorbeelden te noemen? Of wat moeten we denken over ministers die liegen in hun tweets en de volgende dag ontkennen dat ze het zo bedoeld hebben, terwijl het er zwart op wit staat? Ze worden zelfs beschermd door hun partij! Onwaarschijnlijk vind ik dat. Daarom ben ik dus begonnen aan een verhaal over een politicus die in een schandaal verwickeld raakt en dat met de hulp van de familie oplost.’

GEEN WANHOOP

‘Ik heb niet de bedoeling om de mensen met een zwaar en donker gevoel naar huis te sturen, wel met hoop. Ik geloof ook echt dat er nog politici zijn met eerlijke intenties. Zij kunnen het verschil maken en weer een positieve wind door de politiek laten waaien.’ In de voorstelling staat de jonge actrice **Sara Lám** voor de stem die het anders wil. ‘We moeten hoopvol blijven’, vindt Leue. ‘Want de andere mogelijkheid is wanhoop en wat zijn we daarmee?’

Het decor voor *Genoeg!* ontwierp Leue samen met docenten en leerlingen van een technische school in Boom. ‘Ik wilde een meubel dat kan transformeren. We zijn er een heel jaar mee bezig geweest. Ik ben echt blij met de samenwerking. We maken deze voorstelling zonder subsidie, dus dan moet je extra creatief zijn.’ • INES MINTEN

Genoeg!

Warre Borgmans, Dimitri Leue, Michael Pas e.a.

VR • 11 OKT • 20.30

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

WO • 23 OKT • 20.00

Wezembeek-Oppem, GC de Kam, 02 731 43 31

DO • 24 OKT • 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

De illusie van onafhankelijkheid

LITERATUUR Onafhankelijk denken en handelen. Het wordt maar al te vaak voorgesteld als een ideaal dat we te allen tijde willen bereiken. Maar is dat terecht? Is de mens geconcipieerd om volledig autonoom in het leven te staan? Wordt hij gelukkig van al dat streven naar onafhankelijkheid? Duwt hij zichzelf daarmee niet in een grote leegte? In een bestaan waarin hij alleen nog de echo van zijn eigen stem hoort? In haar boek *Afhankelijkheidsverklaring* toont theatermaakster en schrijfster Rebekka de Wit ons dat het streven naar onafhankelijkheid een illusie is. We kunnen ons handelen nu eenmaal niet loskoppelen van de wereld. Wij maken allemaal deel uit van die wereld. Samen geven we die wereld vorm. En het is precies onze onderlinge afhankelijkheid die ons in staat stelt om grenzen te verleggen. Dit soort gedachten weet Rebekka de Wit op een inzichtelijke manier over te brengen. Niet alleen op papier, ook in een live ontmoeting weet ze haar punt met verve te maken. Op 23 oktober bij deBuren. Een avond die je aan het denken zal zetten. • ND

WO • 23 OKT • 19.30

Afhankelijkheidsverklaring

Rebekka de Wit

Brussel, deBuren, www.deburen.eu

Slapende kat

SINT-GENESIUS-RODE Met schilderijen van sculpturen van zijn zoon Thierry en verrassende ruimtes van licht met uitzicht is de woning van architect en dichter Albert Bontridder een intiem, artistiek nest. Bontridder maakte in de 20e eeuw als dichter deel uit van de Vijftigers, waar ook Hugo Claus en Louis Paul Boon toe behoorden, en bleef zijn hele leven actief als dichter. Hij schreef ook uitvoerig over de rol en het karakter van de hedendaagse architectuur, waarin hij stelde dat de architect zijn engagement moet opnemen tegenover individu en samenleving. In zijn architectuur voel je zijn grote bekommernis om de mens. Hij streefde naar een architectuur die de mens wil verlossen uit een verkeerd gebouwd universum van massificatie en uniformisering. De vorm van zijn eigen woning uit 1959 vergeleek hij met die van een slapende kat. Alle vertrekken, zowel de leefruimtes van de privéwoning als zijn werkvertrek achteraan, nestelen zich op verschillende niveaus rond een kleine centrale patio, de spil van de woning waarop alle ruimtes uitkijken. In de leefruimte aan de patio sta je visueel in verbinding met alle ruimtes en heerst een intiem ruimtegevoel. De vertrekken volgen als op het ritme van een golf het niveauverschil van het terrein en bieden uitzicht op de omgevende tuin. De woning is bescheiden, de slaapkamers zijn zelfs heel klein en voor de uitvoering werden sobere, eenvoudige materialen gebruikt als wit metselwerk, linoleum voor de vloeren, grote metalen vensters. Geen spektakelarchitectuur, maar een intiem samenvloeien van ruimtes op mensmaat. • TDW

Jazz uit de grootstad

MUZIEK In 2011 ging de Amsterdamse drummer **Philippe Lemm** naar New York om aan de gerenommeerde Manhattan School of Music te studeren. Zoals dat gaat in de grote stad leerde hij er verschillende muzikanten kennen, waaronder pianist **Angelo Di Loreto** en bassist **Jeff Koch**. Aan één gezamenlijke jamsessie hadden die drie genoeg om te besluiten dat ze samen een nieuw jazztrio moesten vormen. **Philippe Lemm Trio** heeft met New Amsterdam en City Birds inmiddels al twee full-albums opgenomen en op de grootste jazzpodia gespeeld zoals op het North Sea Jazz, Blue Note New York City, het Kennedy Center en het Concertgebouw. Het trio laat de invloeden uit rock en klassiek volop spelen in hun dynamische, grootstedelijke stukken, en bewandelt twee muzikale sporen. Enerzijds maken ze

zelf geraffineerde en vaak uitgesponnen composities, anderzijds brengen ze vernieuwende interpretaties van jazzstandards van grootheden als Cole Porter of Wayne Shorter. • MB

DO • 24 OKT • 20.30
Philippe Lemm Trio

Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

'Dansen of er zwaait wat!'

FILM 'Ik wil geen danser worden', zegt de kleine **Carlos 'Yuli' Acosta** tegen zijn vader. 'Dansen of er zwaait wat!' krijgt hij als antwoord. Het is Cuba, jaren 80. De kleine Carlos groeit op in de straten van Havana en vindt het daar prima. Maar dat is buiten zijn vader gerekend. Pedro Acosta ziet in dat de jongen een buitengewoon talent heeft en stuurt hem naar de Nationale Balletacademie, in de hoop dat hij dankzij dans een beter leven zou kunnen hebben. Carlos ziet dat hele ballet aanvankelijk niet zitten, maar krijgt de kriebel uiteindelijk toch te pakken. Op zijn 25e danst hij bij het befaamde Royal Ballet in Londen.

Daar mag hij als eerste danser met donkere huid de rol van Romeo dansen. Tot vandaag staat Carlos Acosta bekend als een van de beste balletdansers van zijn generatie. Boeiend detail: Acosta speelt zichzelf. In de film van Icíar Bollaín zie je hoe hij een dansvoorstelling over zijn eigen leven regisseert en choreografeert. Die fragmenten mixt de regisseur met flashbacks met jongere acteurs. Niet te versmaden voor al wie ook maar een beetje van dans houdt. • IM

DI • 8 OKT • 20.00
Yuli

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

Verdronken maar niet vergeten

MUZIEK Sommige mensen weten nog precies waar ze waren eind mei 1997, toen het haast onvoorstelbare bericht ons bereikte dat de Amerikaanse zanger **Jeff Buckley** om het leven was gekomen in de rivier Mississippi. De dertigjarige zoon van muzikant Tim Buckley, bekend van songs als *Last Goodbye* en de Leonard Cohen-cover *Hallelujah*, had zich bij een zwempartij laten verrassen door de stroming. Hij stond net op het punt om een nieuw album op te nemen dat de opvolger moest worden van zijn bloedmooie langspeeldebuut *Grace* uit 1994. Omdat hij een artiest was waarvan nog zo veel te verwachten viel, was de verbijstering groot en bleef het postume eerbetoon niet uit. Ook in België heeft zich sinds enkele jaren een tribute

band gevormd. **Pieter Peirsman** (zanger van *Slow Pilot*, gastvocalist bij *Hooverphonic*) is gezegend met een stem die aardig in de buurt komt van de getormenteerde performer. Hij verzamelde rond zich de band **Mississippi Swimmers** die de muziek van Buckley live op het podium brengt. Naar aanleiding van de 25e verjaardag van *Grace* creëerde Peirsman een avondvullende *live rockumentary* over Jeff Buckley, waarin hij diens leven en werk schetst met covers, verhalen, video- en interviewfragmenten. • MB

VR • 25 OKT • 20.30

Slow Pilot plays Jeff Buckley

Tervuren, CC De Warandepoort, 02766 53 47

Onopgemerkt blijven

THEATER In *Het koninkrijk van Henry Darger* geven actrice Lynn Van Royen en acteur Peter De Graef ons een blik in het universum van een uitzonderlijke outsider-kunstenaar die tijdens zijn leven een oeuvre creëerde waar niemand iets van af wist.

Outsider art is kunst die gemaakt wordt door kunstenaars die buiten de maatschappij en buiten het commerciële kunstcircuit staan. Vaak maken ze werk dat door niemand wordt opgemerkt of erkend. In sommige gevallen is dat hoogstpersoonlijke en van elke norm, stroming of mode afwijkende werk duidelijk getekend door een speciale karaktertrek, een trauma een obsessie, een syndroom of een geestesziekte. De Amerikaanse outsider kunstenaar Henry Darger (1892-1973) is waarschijnlijk één van de bekendste vertegenwoordigers van de outsiderkunst.

TERUGGETROKKEN

Darger verloor al snel zijn moeder en vader en bracht grote delen van zijn jeugd in katholieke opvanghuizen door waar de leefomstandigheden allesbehalve waren, om het woord 'misbruik' niet te noemen. Daarna leidde Darger een teruggetrokken leven als bewaker en klusjesman in een ziekenhuis in Chicago. Pas net voor hij in 1973 stierf in een ouderlingentehuis kwamen zijn huiseigenaars Kiyoko en Nathan Lerner erachter dat er verspreid in de meubels van het appartement van Darger meer dan der-

tigduizend handgeschreven pagina's en honderden illustraties opgestapeld lagen waarvan niemand ooit het bestaan had gekend. Darger had nog gezegd dat ze alles mochten weggooiden, maar de teksten vormen samen een aantal romans. Daaronder het vijftienduizend pagina's tellende *In the Realms of the Unreal*, waarin de zeven Vivian zusjes rebelleren tegen kinderslavernij en *Crazy House*, waarin brutaal vermoorde kinderen teruggevonden worden in een verdoemd huis. In deze bizarre mythologieën – fantasieën met duidelijke biografische elementen – wisselen droombeelden van kinderen in idyllisch bebloemde landschappen af met martelingen en bloedbaden. Ze werden door Darger zelf geïllustreerd met aquareltekeningen en collages van knipsels uit tijdschriften. Op die manier creëerde hij voor zichzelf een wereld ter vervanging van de echte wereld waarin hij zich niet thuis voelde. Niet om de kunst, niet om de roem of om het geld, maar puur uit zelfbescherming. Dat universum dat hij voor iedereen angstvallig afschermd, wordt nu beheerd door de huiseigenaars van weleer en is te zien in de grootste musea voor hedendaagse kunst zoals het Museum of Modern Art in New York, het Museum of Contemporary Art in Chicago of het Musée d'Art Moderne in Parijs.

ONOPGEMERKT BLIJVEN

Leven en werk van Darger inspireerde natuurlijk al verschillende kunstenaars. In tijden van sociale media, waarin iedereen zich geroepen voelt om zich op wat voor manier dan ook te

laten opmerken, schreef auteur Thomas Janssens een tekst over wat het met een mens doet om onopgemerkt te blijven, ook al heb je wel iets kostbaars te delen of iets belangwekkends te melden. Hij deed dat aan de hand van Dargers dagboeken *The History of my Life* en regisseert ook het toneelstuk dat wordt gespeeld door een interessant duo. Actrice **Lynn Van Royen** kan iedereen kennen van de televisiereeksen *Beau Séjour* en *Tabula Rasa*. Schrijver, filosoof en acteur **Peter De Graef** is bekend van zijn recente werk voor Theater Malpertuis en *De Kolonie MT* en van televisiereeksen als *In Vlaamse Velden*, *Tabula Rasa* en *Zie mij graag*. • MICHAËL BELLON

VR • 11 OKT • 20.30

Het koninkrijk van Henry Darger

Peter De Graef & Lynn Van Royen

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

De onvermijdelijke terugkeer

LITERATUUR Journaliste en schrijfster **Lieve Joris** maakte furore met non-fictieboeken over Afrika, de Arabische wereld en Oost-Europa. Voor *De melancholieke revolutie* (1990), *Mali blues* (1996) en *De hoogvlaktes* (2008) kreeg ze verscheidene prijzen. Tijdens *Schrijvers op zondag* legt de auteur vooral haar nieuwste boek op tafel. Na haar talrijke reizen keert ze in *Terug naar Neerpelt* terug naar het Vlaanderen van haar jeugd. Lieve Joris leest en vertelt. Jij bijt in je croissant en drinkt er een koffie bij. In *Terug naar Neerpelt* vertelt de auteur hoe ze als middelste van een woelig gezin met negen kinderen graag naar haar grootmoeder trok, die in een huis zonder stromend water leefde en enkel een toilet had in de tuin. Als tiener raakte ze in de ban van haar artistieke oudste broer, Fonny. Die wees haar de weg die het dorp uit leidde, de wijde wereld en het schrijverschap tegemoet. Zelf bleef hij achter en ontspoorde langzaam. Stilaan ontvouwt zich een familiegeschiedenis en een tijdsbeeld. Aan de wortels van je bestaan kun je niet ontsnappen. Een geboortedorp blijft altijd een plek om uit weg te gaan, maar om onvermijdelijk ook weer naar terug te keren. • IM

20 • 20 OKT • 10.30

Lieve Joris

Schrijvers op zondag

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

Het nut van bacteriën

VORMING **Geraldine Broeckx** is onderzoekster aan de Universiteit van Antwerpen. Farmaceutische technologie en biofarmacie zijn domeinen waarin ze zich al een tijdje verdiept. Wat ze tijdens haar verkenningstochten doorheen de fascinerende wereld van microben en bacteriën ontdekt, deelt ze graag met een publiek. Want de geheimen van de wetenschap wil ze ook aan niet-wetenschappers kenbaar maken. Als ze vertelt, doet ze dat met kennis van zaken en met een grote gedrevenheid. Ze neemt je mee in de wondere wereld van microben en bacteriën. Die kleine beestjes kennen we vooral als boosdoeners die ons ziek

maken. Maar dat is een veel te eenzijdige kijk. Broeckx maakt duidelijk dat die kleine organismen een wereld van mogelijkheden voor de mens kunnen openen. Zeker in tijden waarin antibioticaresistentie steeds meer een probleem wordt, loont het de moeite om die kleine beestjes beter te begrijpen en te kijken hoe we ze tot vriend kunnen maken. • ND

DI • 8 OKT • 14.00

The good, the bad, the ugly: nut van bacteriën voor de gezondheid

Geraldine Broeckx

Dilbeek, kasteel La Motte, 02 466 20 30

Ode aan **de verwondering**

THEATER Een voorstelling zonder acteurs. Om daar iets strafs van te maken heb je veel verbeelding nodig. Met de hulp van een loopband, maquettes en een camera roept **Atelier Bildraum** een hele wereld op. Het is een beetje zoals in de trein zitten kijken naar het patchwork van Vlaamse koterijen en winkelcentra en je afvragen wie daar woont en werkt. Atelier Bildraum bestaat uit architect Steve Salembier en fotograaf Charlotte Bouckaert. Doorgaans is het resultaat van hun werk bewegingloos maar met *In between violet and green* willen ze tonen hoe die beelden en ruimtes ontstaan. Ze noemen zich 'techniekers van de verbeelding'. Het

zijn als het ware onzichtbare poppenspelers die de maquettes en de beeldvorming ervan manipuleren. Als je je overgeeft aan de traagheid waarmee het landschap verandert, komen de bespiegelingen over de impact van de mens op zijn omgeving vanzelf. Voeg daar de gevarieerde soundtrack aan toe die door drie muzikanten live wordt gebracht en je waant je in de Tuin van Eden. Of toch niet? • LVL

DO • 10 OKT • 20.30

In between violet and green

Atelier Bildraum/Thomas Smetryns
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

Geen antwoord op **Trump**

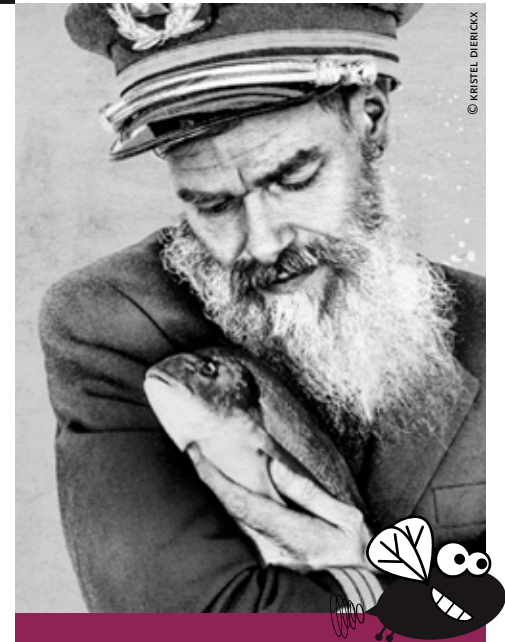
FILM Zopas stelde de Brusselse regisseur **Bas Devos** op het Festival van Cannes zijn derde langspeelfilm *Ghost Tropic* voor. Die film kwam er nauwelijks een maand nadat zijn vorige film *Hellhole* in België in première was gegaan. De niet als een compliment bedoelde kwalificatie van Brussel klinkt natuurlijk bekend in de oren. Ze stond in een tweet die ene Donald Trump de wereld instuurde nadat de luchthaven van Zaventem en metrostation Maalbeek het slachtoffer waren geworden van terreuraanslagen. Niet dat de rest van de wereld van die tweet lang wakker heeft gelegen, want een dag later twitterde The Donald waarschijnlijk alweer een andere *boulet*. Bas Devos verlaagde zich dan ook niet tot een omstandig

antwoord aan de Amerikaanse president. In de plaats daarvan maakte hij een bedaarde film over Brussel en een aantal van zijn inwoners in de nasleep van 22 maart 2016. Devos is geen documentairemaker, maar hij kent de stad van binnenuit en toont in zijn fictiefilm geloofwaardige personages. Een scholier die te kampen heeft met problemen op het thuisfront. Een Italiaanse tolk van het Europees parlement die aan de rand van een burn-out staat. Een dokter wiens zoon gevechtspiloot is in het Midden-Oosten en die een sterfgeval meemaakt. Elk van die drie personen moet zelf zijn boontjes zien te doppen, terwijl de stad niet weet hoe het met haar trauma moet omgaan en de wereld alweer druk bezig is met hopeloos complex te zijn. • MB

DI • 15 OKT • 20.00

Hellhole

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

Allemaal de boot in

De wereld is in zwaar weer en het water staat alsmaar hoger. Daarom duikt **Theater Speelman** voor zijn nieuwe jeugdtheaterproductie alvast zelf onder de zeespiegel. Speelman, dat recent de voorstellingen *Pluche*, *Vogelvlucht* en *De giscorrectie* maakte voor verschillende leeftijden, neemt nu de klassieker *20.000 mijlen onder zee* van Jules Verne als uitgangspunt. Het is een muziektheatermonoloog voor kijkers vanaf het 3e en 4e leerjaar, die de actualiteit niet schuwt. *20.000 mijlen onder zee* vertelt het verhaal van Kapitein Nemo, een rol die wordt gespeeld door Gert Jochems, die je misschien ook kent van jeugdtheaterstukken als *De Karamazovs*, *Soepkinders* of *Cowboys huilen niet*. Zijn duikboot is de beroemde *Nautilus*. Die wordt bij Speelman een echte klank- en video-installatie die in de voorspelling 'bespeeld' door muzikanten Pat Riské en Piet Decalf. Door middel van projecties en musicerend met het metaal van de boot, laat Speelman de *Nautilus* mee het verhaal vertellen. Enerzijds belooft het zo een spannend en boeiend verhaal over octopussen, wetenschap, onderwaterwandelingen en verdwenen continenten. Anderzijds stelt het stuk de vraag waar het met de mens en de wereld naartoe moet. Wat als we allemaal terug het water in moeten waar we ooit vandaan kwamen? • MB

ZA • 12 OKT • 19.00

Nautilus (+8j)

Theater Speelman

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

PODIUM

THEATER

WO • 2 OKT • 20.30

Roberto Zucco

Collectief Nok
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

VR • 4 OKT • 20.30

Ik ben iemand/ niemand

Paco Producties
Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

ZA • 5 OKT • 16.00

De ezels van Bruegel

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DO • 10 OKT • 20.30

Ja

Nasrdin Dchar
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DO • 10 OKT • 20.30

In between violet and green

Atelier Bildraum/ Thomas Smetryns
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

VR • 11 OKT • 20.30

Het koninkrijk van Henry Darger

Peter De Graef & Lynn Van Royen
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

Genoeg!

Warre Borgmans, Dimitri Leue,
Michael Pas e.a.

VR • 11 OKT • 20.30

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

WO • 23 OKT • 20.00

Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

DO • 24 OKT • 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

ZA • 12 OKT • 20.30

A concert called Landscape

Lod, Josse De Pauw & Defoort Trio
Dilbeek, Dil'Arte, 02 466 20 30

DO • 17 OKT • 20.30

Race

Arsenaal
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

ZA • 19 OKT • 20.00

Closer

De Spelerij
Kraainem, GC de Lijsterbes,
02 721 28 06

DI • 22 OKT • 20.30

Blind geheugen

Paljas Producties
Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

WO • 23 OKT • 20.30

The Big Drop-Out

Hof Van Eede
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

DO • 24 OKT • 14.00

Gebreid brein

Theatercollectief De Eenzamen
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

VR • 25 OKT • 20.30

Vrijen met dieren

TG De Link
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZA • 26 OKT • 20.30

Prêt-à-aimer

Aïcha Cissé
Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

ZA • 26 OKT • 20.30

Reverence

Chris Lomme
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

DO • 31 OKT • 20.30

Blind date

Nieuwe Maatjes
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

DO • 31 OKT • 20.00

2 EN 3 NOV • 20.00 EN 19.00

Gif

De Zonderlingen
Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

KIDS

WO • 2 OKT • 15.00

Workshop pizza maken (+6j)

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZO • 6 OKT • 11.00, 15.00 EN 16.30

Mammoet (5m-2j)

Klankennest
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

ZO • 6 OKT • 14.00

Zintuigen (+3j)

Kinderhoogdag
Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

Killie Billie (+8j)

Theater FroeFroe & Fortress

ZA • 12 OKT • 19.00

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

WO • 30 OKT • 19.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZA • 12 OKT • 19.00

Nautilus (+8j)

Theater Speelman
Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

ZA • 12 OKT • 19.15

Incontri #2

Sprookjes enzo
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZO • 13 OKT • 11.00 & 15.00

Boks (1,5-5j)

Theater De Spiegel
Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

ZO • 13 OKT • 10.00

Een spijkerschilderij maken (4-8j)

Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

ZO • 13 OKT • 10.30

Boom (+3j)

Theater Tal en Thee
Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

ZO • 13 OKT • 10.30

Missing Link (+6j)

familiefilm
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZO • 13 OKT • 15.00

15 jaar handjes draaien (+3j)

Kapitein Winokio
Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

ZA • 19 OKT • 19.00

This Time (+8j)

Ockham's Razor
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZO • 20 OKT • 11.00

De KnetterKwabMachine (+6j)

Theatercompagnie De Kroon
Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

ZO • 20 OKT • 11.00

Licht!

Tout Petit
Linkebeek, GC de Moelie, 02 380 77 51

ZO • 20 OKT • 13.30

Familiedag Bos

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZO • 20 OKT • 13.00

Bos op Stelten: bijzondere boswezens (3-12j)

familiefestival
Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

ZO • 20 OKT • 14.00

Jeugdactiedag XL (6-12j)

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

VR • 25 OKT • 19.30

Knetter (+10j)

Ultima Thule
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZA • 26 OKT • 18.30

Halloweenfeest: griezelbal (+3j)

Kraainem, GC de Lijsterbes,
02 721 28 06

ZO • 27 OKT • 15.00

Assepoester, de musical (+6j)

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

MA • 28 OKT • 15.00

Toy Story 4 (+6j)

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

VRIJEN MET DIEREN (25/10)

KILLIE BILLIE (12/10 & 30/10)

TOY STORY 4 (28/10)

BINTI (29-30/10)

DI • 29 OKT • 15.00

Manou op de meewenschool (+5j)

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

Binti (+8j)

familiefilm

DI • 29 OKT • 14.00

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

WO • 30 OKT • 14.00

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

WO • 30 OKT • 15.00

Toy Story 4

familiefilm

Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

De Fabeltjeskrant

familiefilm

WO • 30 OKT • 15.00

Wezembeek-Oppem, GC de Kam,

02 731 43 31

DO • 31 OKT • 15.00

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

HUMOR

DO • 3 OKT • 20.30

Veerle bevalt

Veerle Malschaert

Hoellaart, GC Felix Sohie,

02 657 05 04

VR • 4 OKT • 20.30

De droom van Philo

Steven Van Herreweghe

Sint-Genesius-Rode,

GC de Boesdaalhoeve, 02 381 14 51

DO • 5 OKT • 20.15

50j Cabaret Komma

Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

WO • 9 OKT • 20.30

Xander De Rycke houdt het voor bekeken

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,

02 255 46 90

WO • 16 OKT • 20.30

Totdatzeerdoet

Pascale Platel, Roos Van Acker &

Nele Van den Broeck

Grimbergen, CC Strombeek,

02 263 03 43

WO • 16 OKT • 14.00 EN 20.00

De Jos is gejest

Echt Antwarps Teater

Meise, GC De Muze van Meise,

02 892 24 40

DO • 17 OKT • 20.30

Els de Schepper heeft besloten er geen eind aan te maken

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

VR • 18 OKT • 20.30

Han & Grietje

Han Coucke & Griet Dobbelaere

Sint-Genesius-Rode,

GC de Boesdaalhoeve, 02 381 14 51

VR • 18 OKT • 20.00

Maker

Henk Rijckaert

Meise, GC De Muze van Meise,

02 892 24 40

18 EN 19 OKT • 20.30

Be careful what you wish for

Alex Agnew

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZA • 19 OKT • 20.00

Helden uit het cabaret

An Nelissen, Nele Goosens & Intgeniep

Zaventem, CC De Factorij,

02 307 72 72

ZO • 20 OKT • 14.30

De Crème Glace oorlog

Sven De Ridder Company

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

VR • 25 OKT • 20.30

De Marokkaan en de Media

Salaheddine

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZA • 26 OKT • 20.30

Ja, maar eerst een diploma

Adriaan Van Den Hoof

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DANS

WO • 2 OKT • 20.30

Ragús

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,

02 255 46 90

ZA • 5 OKT • 20.30

Ddddddueetttt

Dan Mussett & Laurent Delom

Grimbergen, CC Strombeek,

02 263 03 43

ZA • 5 OKT • 20.00

Lostmovements

Jan Martens & Marc Vanrunxt

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

ZA • 19 OKT • 20.00

Straight Up Urban

On The Roof

Meise, GC De Muze van Meise,

02 892 24 40

DO • 24 OKT • 20.15

TrapTown

Wim Vandekeybus & Ultima Vez

Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

LITERATUUR

MA • 7 OKT • 20.30

Rudi Vranckx & Annelies Van Herck

literaire ontmoeting

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZA • 12 OKT • 15.00

Saskia De Coster

auteurslezing

Asse, bib, 02 456 01 60

ZO • 20 OKT • 10.30

Lieve Joris

Schrijvers op Zondag

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

WO • 23 OKT • 19.30

Afhankelijkheidsverklaring

Rebekka de Wit

Brussel, deBuren, www.deburen.eu

SENIOREN

VR • 4 OKT • 14.00

Micha Marah zingt

Wezembeek-Oppem, GC de Kam,

02 731 43 31

DI • 15 OKT • 15.00

Poms

film met koffie- en taartpauze

Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

VR • 18 OKT • 14.00

De Romeo's & band

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

Ongehoord Studio Guga

DO • 3 OKT • 20.30

Sint-Pieters-Leeuw, De Merselborre,

02 371 22 62

DO • 24 OKT • 20.00

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

Histrilogy: het verhaal van de 2 meter sessies

Jan Douwe Kroeske,

Johannes Verschaeye, Roland e.a.

VR • 4 OKT • 20.00

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

DO • 24 OKT • 20.30

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

VR • 25 OKT • 20.30

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

VR • 4 OKT • 20.00

Jef Neve & Teus Nobel

Meise, GC De Muze van Meise,

02 892 24 40

VR • 4 OKT • 19.30

The Sound of Movies

Koninklijke Muziekkapel van de Marine

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

4 EN 5 OKT • 20.30

Oogst

Kommil Foo

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZA • 5 OKT • 20.00

Mei '68 Congratulations

Amaryliss en Eddy Temmerman

& John Terra

Meise, GC De Muze van Meise,

02 892 24 40

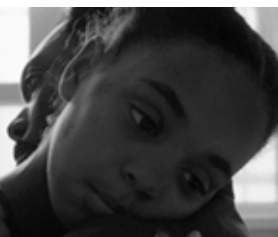
ZA • 5 OKT • 20.30

The People's Party part2

Les Truttet

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,

02 255 46 90

TRAPTOWN (24/10)

© DANNY WILLEMS

RUDI VRANCKX (07/10)

SASKIA DE COSTER (12/10)

ZO • 6 OKT • 11.00
Tutu Puoane & Ewout Pierreux
 Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

DI • 8 OKT • 14.00
In de schaduw van Toon Hermans
 Herman Van Hove & Lissa Meyvis
 Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

WO • 9 OKT • 20.30
Riverside Hotel Tour
 Eriksson Delcroix
 Humbeek, El Dorado, 02 263 03 43

DO • 10 OKT • 14.00
Let's swing
 Swing Shift Big Band
 Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DO • 10 OKT • 20.00
Amina
 Refugees for refugees
 Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

DO • 10 OKT • 14.00
Boules de Berlin
 Gene Bervoets & Fidelio Strijkkwartet
 Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

VR • 11 OKT • 20.30
Meisjesnamen
 Scala
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZA • 12 OKT • 20.30
ABBA4U
 Tervuren, CC De Warandepoort, 02 766 53 47

ZA • 12 OKT • 20.15
Electro Acoustic Tour
 Axelle Red
 Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZA • 12 OKT • 20.30
Symfo Classics
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZA • 12 OKT • 20.00
Jonas Winterland
 Meise, GC De Muze van Meise, 02 892 24 40

WO • 16 OKT • 20.30
Rumbaristas
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DO • 17 OKT • 14.00
In een notendop
 Barbara Dex
 Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

DO • 17 OKT • 20.00
Mahala Raï Banda & Nikanor
 Europalia concert
 Ternat, CC De Ploter, 02 466 20 30

DO • 17 OKT • 20.15
Eclectic Breath Dance A Capella
 Zap Mama
 Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

DO • 17 OKT • 20.00
Living Roots: women of the 90's
 Bettens, De Roovere, Bauweraerts & Maes
 Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

DO • 17 OKT • 20.30
Wachten op do groot
 De Frivole Framboos
 Sint-Pieters-Leeuw, De Merselborre, 02 371 22 62

ZA • 19 OKT • 20.30
Op de schoot
 Stan Van Samang
 Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZA • 19 OKT • 20.15
Jeff Buckley, 25 years of Grace
 live rockumentary
 Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

WO • 23 OKT • 20.30
Roosbeef en Sun*Sun*Sun String Orchestra
 Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DO • 24 OKT • 14.00
Ode aan Digno Garcia
 Trio Los Carios
 Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DO • 24 OKT • 20.30
Bart Kaëll & Luc Appermont intiem
 Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

VR • 25 OKT • 20.30
Slow Pilot plays Jeff Buckley
 Tervuren, CC De Warandepoort, 02 766 53 47

VR • 25 OKT • 20.15
Da Doo Ron Ron, tribute to Phil Spector
 The Philvettes & The SpectOrchestra
 Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZA • 26 OKT • 20.30
Typisch Baert
 vriendenkring zuster Rachel De Baerdemaeker
 Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZO • 27 OKT • 20.30
Vanaf nu is het van jou
 Maaïke Ouboter
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DO • 31 OKT • 20.15
And They Spoke In Anthems
 Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

klassiek

ZO • 6 OKT • 11.00
Jan Matthe & Vincent Van Audenhove
 aperitiefconcert
 Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DO • 10 OKT • 20.30
Van de schoonheid en de troost
 Dirk De Wachter, Bram Nolf & Daan Vandewalle
 Ternat, CC De Ploter, 02 466 20 30

DO • 10 OKT • 20.30
Beethoven, Enescu & Fauré
 Ensembleb'Arenski
 Grimbergen, sacristie abdijkerk, 02 263 03 43

DO • 10 OKT • 20.30
Enoch Arden
 Liebrecht Vanbeckevoort & Hubert Damen
 Sint-Pieters-Leeuw, De Merselborre, 02 371 22 62

Napoleon ongehoord
 Johan Op de Beeck, koor Laidos & orkest Spumanti
VR • 11 OKT • 20.30
 Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30
ZA • 26 OKT • 20.30
 Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZO • 13 OKT • 11.00
Bach meets Beethoven
 Aron Sarel & Michael Tsalka
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZA • 19 OKT • 20.30
Echo Collective plays Amnesiac
 Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

VR • 25 OKT • 20.30
Northern Lights
 Bryggen/ strijkorkest Brugge
 Grimbergen, abdijkerk, 02 263 03 43

jazz

DO • 3 OKT • 20.30
Stéphane Galland & (the mystery of) Kem
 Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

ZA • 5 OKT • 17.30
Jazz met Pit viert 40j Jazz Hoeilaart
 Catherine-Morello-Faller trio, Cargo Mass, Milkshake Banana 2.0
 Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

VR • 18 OKT • 20.15
Placenta plays Placebo
 Ode aan Marc Moulin
 Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

VR • 18 OKT • 21.00
The Sound of Now
 Alex Simu & George Dumitriu
 Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

IN DE SCHADUW VAN TOON HERMANS (8/10)

VANAF NU IS HET VAN JOU (27/10)

AND THEY SPOKE IN ANTHEMS (31/10)

THREE IDENTICAL STRANGERS (1/10)

DO • 24 OKT • 20.30

Philippe Lemm Trio

Hoellaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

ZA • 26 OKT • 20.00

Alex Koo Trio feat. Jean-Paul Estiévenart

Meise, GC De Muze van Meise, 02 892 24 40

DI • 1 OKT • 20.30

Three Identical Strangers

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DI • 1 OKT • 20.00

The Favourite

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

So Long, My Son

DI • 1 OKT • 20.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DI • 15 OKT • 20.30

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

Diego Maradona

ZO • 6 OKT • 20.00

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

DI • 22 OKT • 20.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

MA • 7 OKT • 20.30

Le jeune Ahmed

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DI • 8 OKT • 20.00

Yuli

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

DI • 8 OKT • 20.30

Midsommar

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DI • 8 OKT • 20.30

Wild Rose

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

ZO • 13 OKT • 20.00

Queen of Hearts

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

MA • 14 OKT • 20.30

Rocketman

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DI • 15 OKT • 14.00

Bohemian Rhapsody

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DI • 15 OKT • 20.00

Hellhole

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

De Patrick

DI • 15 OKT • 20.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DI • 22 OKT • 20.30

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

WO • 23 OKT • 20.00

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

WO • 16 OKT • 20.00

Then came you

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

DO • 17 OKT • 15.00 & 20.00

At Eternity's gate

Wezembeek-Oppem, GC de Kam, 02 731 43 31

Yesterday

ZO • 20 OKT • 20.00

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

MA • 28 OKT • 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

MA • 21 OKT • 20.30

Videograms of a revolution

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DI • 22 OKT • 20.00

Dolor y Gloria

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

VR • 25 OKT • 14.00 EN 20.00

Beautiful Boy

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

ZO • 27 OKT • 20.00

Poms

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

DI • 29 OKT • 20.30

The Best of Dorian B.

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DI • 29 OKT • 14.00

Mary Poppins returns

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

2 OKT TOT 12 JAN

Brancusi

Brussel, Bozar, www.bozar.be

TOT 5 OKT

Biënnale leerkrachten Academie August De Boeck

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

TOT 6 OKT

IncarNations

African art as philosophy
Brussel, Bozar, www.bozar.be

10 OKT TOT 11 NOV

Abschied von Gestern

Erik Nagels
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

TOT 31 OKT

Vera Ghys

Kam kiest voor Kunst
Wezembeek-Oppem,
Cafeteria GC de Kam,
02 731 43 31

TOT 3 NOV

Achter het raam en op de muur

Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

TOT 10 JAN

On the Road

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

DI • 1 OKT • 15.00

Dwars door Centraal Amerika

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DI • 8 OKT • 14.00

The good, the bad, the ugly: nut van bacteriën voor de gezondheid

Geraldine Broeckx
Dilbeek, kasteel La Motte, 02 466 20 30

DI • 8 OKT • 19.30

Kalligrafie: moderne decoratieve kapitalen

i.s.m. Archeduc
Wezembeek-Oppem, GC de Kam, 02 731 43 31

ZA • 9 OKT • 10.00

Voetreflexologie voor baby's en peuters

Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

ZA • 12 OKT • 19.30

Rum proeverij

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

DI • 15 OKT • 19.30

Abortuswetgeving vroeger en nu

debat
Brussel, deBuren, www.deburen.eu

MA • 21 OKT • 19.00

Kookworkshop Sushi

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

VR • 25 OKT • 12.30

Feministen hebben het niet begrepen op biologie

Griet Vandermassen
Brussel, deBuren, www.deburen.eu

WO • 9 OKT • 19.30

Week van het Nederlands: Taalquiz

i.s.m. Davidsfonds
Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

DO • 17 OKT • 13.30 EN 20.00

Tom zingt taal

Tom Clement
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ROCKETMAN (14/10)

BEAUTIFUL BOY (25/10)

BRANCUSI (2/10 TOT 12/1)

KOOKWORKSHOP SUSHI (21/10)

MOOIESTE PLEK IN DE VS

Zion National Park.

LEKKERNIJ

Erwten met zwarte ogen, gestoofde tomaten en maïsbrood.

MOOISTE HERINNERING

De kennismaking met mijn echtgenoot.

Wat bomen en vogels ons vertellen

‘Hoor je de pimpelmees?’, vraagt Courtenay Willis als we in haar tuintje staan. De toon is gezet voor een gesprek over liefde voor natuur en leven.

TEKST Nathalie Dirix • FOTO Filip Claessens

Wat bracht Willis van de Amerikaanse staat Ohio naar Tervuren? ‘Mijn echtgenoot kreeg een aanbod om in Europa te komen werken. Wij kozen voor België. De Belgische levenskwaliteit en gezondheidszorg waren doorslaggevend.’

ONDER WATER

Willis leerde haar echtgenoot Stijn kennen in Gainesville Florida... onder water. ‘Onze eerste ontmoeting vond op de zeebodem plaats. We waren allebei student en zot van diepzeeduiken. Onze blikken kruisten elkaar vanachter onze diepzeeduikbril en, paf, de klik was er.’ Ze studeerde ecologie aan de universiteit van Florida. Haar liefde voor de natuur bracht haar in België in contact met de vogelwerkgroep Oost-Brabant uit Tienen. ‘Ik voelde me meteen thuis

in hun gezelschap. Samen vogels observeren, schept een band. Je kan veel van vogels leren. Hun veerkracht inspireert me. Ze blijven altijd doorgaan, op de golven van het leven.’ Heeft ze als vogelkenner al kunnen ontcijferen wat het gefluit van de vogels ons vertelt? ‘In de lente zijn het vooral de mannetjes die fluiten. Met hun gezang doen ze hun best om de vrouwtjes aan te trekken. Het knappe is dat de vrouwtjes zelf bijna niet fluiten, maar zorgvuldig luisteren. Niet omdat ze zich onderdanig opstellen, wel omdat zij zelf beslissen op welk gezang ze willen ingaan.’

DE LES VAN DE LEVENSBOM

Vijftien jaar geleden startte Willis met een yogaschool in Tervuren. Vandaag volgen er maar liefst vierhonderd leerlingen les bij twaalf

leerkrachten. ‘Bij ons kan je voor verschillende soorten yoga terecht. Wij gaan na met welk type yoga jij het meest gebaat bent. Door yoga te doen, leer je naar je innerlijke te luisteren. Dat helpt je om in balans te komen en te blijven. De mensen die bij ons les volgen, zijn heel divers. Ons publiek heeft verschillende achtergronden en is van alle leeftijden. We hebben zelfs sessies voor kinderen.’ Op de muur staat een grote levensboom geschilderd. Opvallend zijn de wortels, die een groot netwerk onder de grond vormen, en de weelderige kruin. De boom is het logo van haar yogaschool *The tree of life*. ‘Als je naar een boom kijkt, zie je zijn takken en bladeren. Wat er zich onder de grond bevindt, zie je niet, maar is wel essentieel. Hoe sterker de wortels, hoe meer hij kan bloeien. En hoe meer hij te bieden heeft. De natuur is wonderlijk. Als je aandachtig kijkt, zie je dat ze ons als mens heel wat wijsheid aanreikt.’

DE KRACHT VAN MENSEN

‘Waarom yoga de voorbije jaren zo erg in trek is? We leven in onzekere tijden. Heel wat zekerheden staan op de helling. Denk aan de opwarming van de aarde, onze welvaartsstaat, de Brexit,... Wat doe je dan? Je kan je er machteloos en angstig bij voelen, maar dat verergert de toestand alleen maar. Met yoga leer je naar jezelf te luisteren en tot een bepaalde rust te komen. Dat geeft je kracht om die machteloosheid te transformeren in iets positiefs. Ik geloof in de kracht van mensen. Samen kunnen we zaken in beweging krijgen. Het is mijn overtuiging dat de natuur ons tekenen geeft dat het tijd is om minder hard te gaan. We hebben de natuur te lang te veel geëxploiteerd zonder voldoende stil te staan bij de gevolgen voor onze planeet. We hebben er een boeltje van gemaakt. Maar dat wil niet zeggen dat we de situatie niet kunnen omkeren. De vraag is: wat doen we eraan?’

FR

QUAND LES ARBRES ET LES OISEAUX NOUS PARLENT

Il y a quinze ans l'américaine Courtenay Willis a ouvert une école de yoga à Tervuren. ‘Le yoga apprend à s'écouter et à trouver une certaine sérénité. Comme nous vivons dans une époque d'incertitudes le yoga peut aussi donner cette force qui transforme l'impuissance en quelque chose de positif. J'y crois car, les gens ont cette force en eux. Ensemble nous pouvons faire bouger les choses. Je suis convaincue que la nature nous envoie des signaux qui disent que le moment est venu de se calmer. Nous l'avons trop longtemps trop exploité, sans s'attarder suffisamment aux conséquences pour la planète entière. Mais ceci ne veut pas pour autant dire que nous ne sommes pas capables d'inverser la tendance.’